80 Ad objectionem reſpondeo, conceſſa Majori, negando Minorem, ad cujus probationem, diſtinguo Antecedens: Totale motivum decreti Incarnationis fuit liberatio non ſolum a peccato originali, ſed etiam a peccatis actualibus, prout ad originale tamquam ad fontem & radicem reducebantur, concedo Antecedens: a peccatis actualibus ſeorſim conſideratis & independenter ab originali, nego Antecedens, & Conſequentiam. Dicimus ergo totale quidem & ſufficiens motivum Incarnationis, fuiſſe reparationem totius naturæ peccato originali infectæ, ſed quia Chriſtus innumera diluit crimina, quæ ex illo peccato ut ex radice procedebant, veluti conſequenter & ſecundario, ad ſatisfaciendum etiam pro illis Incarnatio Verbi Divini ordinata eſt. Unde dici poteſt, liberationem ab originali peccato fuiſſe totalem rationem motivam Incarnationis; liberationem vero a peccatis actualibus, fuiſſe illius cauſſam quodammodo impulſivam. Exemplum eſt in Samuele, qui ex ſpeciali Dei juſſu venit Bethlehem ad ungendum David in Regem, tamquam propter finem primarium ac præcipuum, quo dempto non veniſſet; habuit tamen aliud motivum impulſivum, ſcilicet offerendi Deo ſacrificium, ut colligitur ex primi Regum 16. Aliud exemplum eſt in Medico, qui ad ſuum amicum alicujus negotii pertractandi cauſſa venire diſponens, & ter aggrediens audit filium ejus gravi aliquo morbo detineri, & ideo promptiori animo ad amicum pergit, ut ejus filium viſitet, & curet, ejus cauſſa enim motiva ſine qua non conveniret amicum, eſt negotium pertractandum; at vero cauſſa impulſiva eſt curatio filii, ſine qua abſolute amicum conveniret, ſed non cum eadem animi promptitudine.

81 Ad confirmationem, conceſſo Antecedente, nego Conſequentiam, quia, ut jam diximus, liberatio hominum a peccatis actualibus, non pertinebat per ſe & primario ad motivum Incarnationis, ſed tantum ſecundario & ex conſequenti, in quantum hujuſmodi peccata reducebantur ad originale, a quo tamquam radice pullulabant. Unde falſum eſt quod ex peccato originali & actuali compoſitum fuerit totale & adæquatum motivum decreti Incarnationis: motivum enim primarium & principale illius, fuit deletio peccati originalis; ſecundarium vero & minus principale, redemptio ſeu liberatio a peccatis actualibus.

82 Objicies ſecundo contra ſecundam concluſionem: Chriſtus veniſſet in mundum, etiam ſi non omnes homines, ſed unus ſolum homo peccaſſet: Ergo potiori jure veniſſet, ſi eſſent plurium hominum peccata, quamvis non eſſet in illis peccatum originale. Conſequentia patet, Antecedens vero eſt D. Chryſoſtomi hom. 3. in Acta Apoſt. ubi explicans illa verba: *dederunt eis ſortes*, ſic ait: *Unius animæ perditio tantam habet jacturam, uti nulla ratio poſſit æſtimare; etenim ſi unius animæ ſalus tanti eſt, ut ob hanc Filius Dei fieret homo, tantaque pateretur, &c.* Quibus verbis clare docet, propter peccatum ſolum unius hominis, venturum Chriſtum, etiam ſi alia futura non eſſent.

Reſpondeo, negando Antecedens, & ad illius probationem dico, Chryſoſtomum verbis illis ſolum intendere, miſericordiam & amorem Chriſti erga ſingulos homines commendare; ratione cujus ita affectus erat, ut etiam pro uno peccatore redimendo ſi Deus ita decreviſſet, libenter vitam & ſanguinem effudiſſet; ſed hoc non oſtendit, quod ex vi præſentis decreti, pro uno ſolo peccatore Chriſtus veniſſet.

DISPUTATIO VI.

De quidditate Incarnationis.

Ad quæſtionem 2. Divi Thomæ.

EXplicata poſſibilitate, convenientia, & neceſſitate Incarnationis, & demonſtrato fine præcipuo & primario propter quem facta eſt, conſequens eſt ut de ejus quidditate & eſſentia diſſeramus, modumque quo unio hypoſtatica facta eſt, declaremus.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum unio Verbi Incarnati ſit facta in natura, vel in perſona.

1 DIximus in diſputatione proœmiali, circa verbi Divini Incarnationem, & modum quo unio Verbi Divini cum humanitate in Chriſto facta eſt, duos olim fuiſſe errores omnino oppoſitos. Primus fuit Neſtorii, Patriarchæ Conſtantinopolitani, qui negabat unionem naturæ humanæ & divinæ in Chriſto fuiſſe factam in perſona, ſive ex hac unione reſultaſſe unam perſonam, quæ ſimul eſſet Deus & homo; ſed dicebat Chriſtum eſſe perſonam creatam, atque purum hominem, cui erat verbum Divinum unitum unione accidentali. Primo ſecundum inhabitationem, in quantum ſcilicet Divinum Verbum habitavit in illo, ſicut in templo, ſpecialiori modo quam in aliis juſtis. Secundo per unitatem ſeu conformitatem affectus, in quantum voluntas illius hominis erat ſemper conformis voluntati Verbi Divini. Tertio ſecundum operationem, quia dicebat hominem illum fuiſſe Divini Verbi inſtrumentum. Quarto ſecundum dignitatem honoris, prout ſcilicet omnis honor qui exhibetur Filio Dei, coexhibebatur filio hominis, propter conjunctionem ad Filium Dei. Hinc Chriſtum, non Deum, ſed Deiferum eſſe dicebat & Beatam Virginem, non Θεοτόκον, id eſt Deiparam, ſed χριστοτόκον, hoc eſt Chriſtiparam, appellabat. Hinc etiam negabat has locutiones, *Deus eſt paſſus*, *Deus eſt mortuus*, *&c.* quas Catholici admittunt, propter communicationem idiomatum.

2 Secundus error fuit Eutychetis, Dioſcori, & aliorum, qui ut unitatem perſonæ contra Neſtorium ſervarent in Chriſto, dixerunt in eo eſſe unam tantum naturam; ita quod quamvis ante unionem eſſent duæ naturæ diſtinctæ, divina & humana, in unione tamen coierunt in unam naturam, & ſic dicebant Chriſti perſonam ex duabus naturis eſſe, non autem in duabus naturis ſubſiſtere. Illud tamen obſervandum eſt, Eutychen in hoc diſcrepaſſe a Dioſcoro, quod dixerit in Chriſto unam eſſe naturam, ſcilicet divinam, per converſionem naturæ humanæ in illam: Dioſcorus vero, & alii Eutychetis Diſcipuli crediderint ex divinitate & humanitate, tamquam ex partibus, factam fuiſſe unam naturam completam, partim divinam, partim humanam, nimis litteraliter uſurpantes exemplum S. Athanaſii ſuo Symbolo dicentis: *Sicut anima rationalis & caro unus eſt homo; ita Deus & homo unus eſt Chriſtus.* Hunc modum dicendi ſequuntur Armeni, D. Leoni infenſiſſimi, quem in ſuis ſacrificiis anathematizare ſolent, eo quod errorem illum damnaverat.

§. I.

Uterque error proſcribitur, & veritas Catholica ſtabilitur.

3 DIco primo: unio Verbi Divini cum humanitate in Chriſto, non eſt facta in natura, ac proinde neceſſario aſſerendum eſt, Chriſtum duabus conſtare naturis, divina ſcilicet & humana, in eadem perſona Verbi unitis.

Concluſio eſt certa de fide, ac definita in pluribus Conciliis, præcipue in Chalcedonenſi actione 1. & 5. in quinta Synodo actione 1. & in ſexta act. 11. 13. & 18. & tandem in Lateranenſi cap. *firmiter*, colligiturque manifeſte ex variis locis Scripturæ, ubi Chriſtus verus Deus & verus homo dicitur; non poſſet enim ſic denominari, niſi divina & humana natura.

4 Ratio etiam ſuffragatur, nam ut diſcurrit D. Thomas hic art. 1. tribus modis contingit fieri aliquid unum ex duobus aut pluribus: Primo ex duobus integris, perfectis remanentibus, vel ſine ullo ordine unitis, ut ex pluribus lapidibus fit acervus; vel aliquo ordine unitis & diſpoſitis, ut ex lapidibus & lignis, ſecundum aliquem ordinem diſpoſitis, fit domus. Secundo fit unum ex duobus perfectis, ſed tranſmutatis, ſicut ex elementis fit mixtum. Tertio fit unum aliquibus non permixtis, vel permutatis, ſed imperfectis, ut ex anima & corpore fit homo: At nullo ex his tribus modis dici poteſt, divinam naturam & humanam concurriſſe in Chriſto ad conſtitutionem unius naturæ: Ergo dicendum eſt, unionem Verbi Divini cum humanitate non eſſe factam in natura. Major patet a ſufficienti enumeratione modorum, quibus contingit fieri aliquid unum ex duobus, vel pluribus. Minor etiam quoad primam partem manifeſta eſt, quia modus ille dicendi potius pertinere videtur ad errorem Neſtorii, & aliorum aſſerentium unionem hanc eſſe accidentalem duarum perſonarum, quam eorum qui dicunt unionem factam eſſe in natura; quando enim duæ naturæ completæ uniuntur ſolum per modum diſpoſitionis & ordinis, aut ſimili alio modo, unio eſt accidentalis, & naturæ iſtæ trahunt ſecum ſua ſuppoſita, ut patet in compoſitione domus, exercitus, &c.

Quoad ſecundam vero partem probatur, tum quia natura divina tranſmutari nequit aut corrumpi, cum ſit omnino immutabilis & incorruptibilis; tum etiam quia quando aliqua plurimum diſtant, ita ut unum in virtute potentius ſit alio, non poteſt fieri ex illis mixtio, quia per illud potentius aliud conſumitur, ut patet cum parum aquæ amphoræ vini apponitur: unde ſi per tranſmutationem divina & humana natura in Chriſto unirentur, divina natura, quæ potentiſſima eſt, converteret in ſe humanam. Addit S. Doctor, quod ſi hoc modo divina & humana naturæ in Chriſto unirentur, Chriſtus non eſſet ejuſdem naturæ cum Patre, nec cum Matre: id enim quod eſt commixtum, cum nullo miſcibilium eſt idem ſpecie, differt enim ſpecie caro a quolibet elementorum.

Denique Minor quoad tertiam partem ſuadetur, tum quia utraque natura in Chriſto ſecundum ſuam rationem perfecta & completa remanſit: tum etiam, quia Deitas non poteſt eſſe forma alicujus, præſertim corporei.

5 Dico ſecundo, Unio Verbi Divini cum humanitate, facta eſt in perſona.

Hæc etiam concluſio eſt certa de fide, & definita in variis Conciliis contra Neſtorium; præſertim in Epheſino, in quo propter oppoſitum errorem Neſtorius a Patriarchatu Conſtantinopolitano depoſitus eſt: in Chalcedonenſi actione 7. & in ſexta Synodo Generali actione 4. Colligitur etiam ex Symbolo Athanaſii, ubi Chriſtus unus dicitur, *non confuſione ſubſtantiæ, ſed unitate perſonæ.* Item in Pontificali Romano conſecrandus in Epiſcopum interrogatur: *Credis Filium Dei Chriſtum in duabus naturis ſubſiſtentem?* Et reſpondet, *Credo*: ut hac profeſſione fidei, errori Eutychetis, qui unicam in Chriſto naturam, & Neſtorii, qui duas in eo perſonas credebat, abrenunciet.

6 Probatur etiam concluſio ratione D. Thomæ: Secundum fidem Catholicam natura humana per myſterium Incarnationis vere & realiter fuit unita Verbo Divino: Sed illa unio non fuit in natura, ut contra Eutychem oſtendimus. Ergo neceſſario fuit in perſona tamquam in termino unionis. Conſequentia patet, nulla enim poteſt intelligi unio Verbi, niſi vel in natura, vel in perſona: unio enim ſecundum affectum, vel ſecundum aliquam eximiam gratiam, perſonæ amatæ collatam, qualem ſolum in Chriſto admittebat Neſtorius, tres perſonas Sanctiſſimæ Trinitatis æqualiter reſpicit, quia opera ad extra ſunt toti Trinitati communia.

7 Confirmatur: Per myſterium Incarnationis Deus & homo de ſe invicem prædicantur: iſtæ enim propoſitiones, *Deus eſt homo, & Homo eſt Deus*, veriſſimæ ſunt & Catholicæ: Ergo per Incarnationem divina & humana natura unitæ fuerunt in unico ſuppoſito Verbi Divini. Conſequentia patet, nam duæ naturæ non poſſunt in concreto de ſe invicem prædicari, niſi ratione unitatis ſuppoſiti in quo conveniunt: idcirco enim hæc propoſitio eſt vera, *album eſt dulce*, quia albedo & dulcedo uniuntur in eodem ſuppoſito.

§. II.

Solvuntur objectiones.

8 OBjicies primo contra primam concluſionem auctoritatem D. Cyrilli, quæ refertur in Concilio Chalcedonenſi actione 1. *Non oportet intelligere duas naturas; ſed unam naturam Verbi Dei incarnatam.* Ergo unio naturæ humanæ ad Verbum eſt facta in natura.

9 Reſpondeo cum D. Thoma hic art. 1. ad 1. auctoritatem illam Cyrilli exponi in 5. Synodo generali act. 5. his verbis: *Si quis naturam Verbi Dei incarnatam dicens, non ſic accipiat ſicut Patres docuerunt, quia ex divina natura & humana unio eſt ſecundum ſubſtantiam facta, ſed ex talibus vocibus, naturam unam ſive ſubſtantiam divinitatis & carnis Chriſti introducere conetur, talis Anathema ſit.* Non eſt ergo ſenſus, quod ex duabus naturis ſit una natura conſtituta, ſed quod natura Verbi carnem ſibi univit in perſona. Ratio autem cur D. Cyrillus ita locutus ſit, fuit hæreſis Neſtorii, qui contendebat in Chriſto eſſe duas naturas completas, ſuas proprias afferentes ſubſiſtentias, & conſequenter duas perſonas: unde merito negat in Chriſto eſſe duas naturas in illo ſenſu, & aſſerit eſſe unam naturam, non unitate eſſentiali, ſed perſonali.

10 Objicies ſecundo: Athanaſius dicit in Symbolo: *Sicut anima rationalis & caro unus eſt homo; ita Deus & homo unus eſt Chriſtus*: Sed anima & caro conſtituunt unam integram hominis naturam: Ergo ſimiliter Deus & homo efficiunt unam Chriſti naturam.

11 Reſpondeo in exemplis quibus hoc myſterium explicatur, non eſſe quærendam perfectam quoad omnia ſimilitudinem, alias non eſſet ſingulare, ut Auguſtinus dicit Epiſt. 3. ad Voluſianum. Unde in exemplo ab Athanaſio adducto, non eſt ſimilitudo quantum ad omnia, ſed ſolum quoad hoc, quod ſicut corpus & anima, quamvis diverſæ ſint naturæ, in una perſona conveniunt; ita divina & humana natura, quamvis diſtinctæ ſint, in una perſona copulantur. Tenet etiam ſimilitudo quoad hoc, quod ſicut corpus trahitur ad eſſe animæ, ita humanitas ad eſſe Verbi divini, licet alias non conveniant in eo quod ſicut ex anima & corpore reſultat una natura, ita etiam ex humanitate & deitate. Unde Auguſtinus Epiſtola citata: *Sicut in unitate perſonæ anima unitur corpori, ut homo ſit, ita in unitate perſonæ Deus unitur homini, ut Chriſtus ſit.*

12 Objicies tertio: In Scriptura unum fieri aliud, eſt unum in aliud converti, ut patet ex illo Joann. 2. *Ut autem guſtavit Architriclinus aquam vinum factam*, id eſt aquam in vinum converſam: Sed Joann. 1. dicitur: *Verbum caro factum eſt*: Ergo in myſterio Incarnationis natura divina in carnem converſa eſt.

13 Confirmatur: Apud SS. Patres, Verbum factum eſt caro, ad eum modum quo in Euchariſtia panis fit corpus Chriſti. Ita Juſtinus Martyr. Apolog. Ambroſius lib. 4. de Sacram. c. 4. Cyprianus in ſerm. de Cœna Domini, Damaſcenus lib. 4. de fide c. 14. Sed panis tranſmutatur in corpus Chriſti, ita ut poſt conſecrationem non remaneat amplius panis ſubſtantia: Ergo ſimiliter Verbum dicitur factum caro, quia ejus ſubſtantia eſt converſa in carnem.

Ad objectionem reſpondeo, quod licet aliquando in Scriptura unum aliud fieri, ſignificet unum in aliud converti, ut in teſtimonio adducto de aqua vinum facta; pluries tamen non hoc modo ſumitur, ſed ſignificat acquiſitionem alicujus novæ formæ, vel eſſe, ut patet ex illo Geneſ. *Homo factus eſt in animam viventem*, & ex iſto Pauli ad Hebræos 6. *Jeſus Pontifex factus.* Quibus locis certum eſt, ly *fieri*, non importare converſionem, ſed acquiſitionem; & hoc modo ſumitur in dicto teſtimonio, *Verbum caro factum eſt.* Dicitur enim Verbum factum caro, non quia ſit converſum in carnem, ſed quia aſſumpſit carnem. 14

Ad confirmationem dicendum: comparationem illam SS. Patrum in hoc ſolum eſſe poſitam, quod ſicut Divinum Verbum veram carnem & ſanguinem habuit; ita ſub ſpeciebus panis & vini poſt conſecrationem eſt vera caro & ſanguis Chriſti. 15

Objicies quarto contra ſecundam concluſionem: Terminus actionis non poteſt eſſe ante actionem: Sed perſona verbi Divini erat ante actionem unitivam humanitatis: Ergo perſona Verbi divini non potuit eſſe terminus hujus actionis, & conſequenter unio humanitatis ad Verbum non potuit eſſe facta in perſona. 16

Reſpondeo cum D. Thoma qq. unica de unione Verbi art. 1. ad 5. quod unio non intelligitur terminari ad perſonam divinam, ſecundum quod eſt in ſe ab æterno una; ſed ſecundum quod eſt unita humanæ naturæ in tempore: & ita unio ſecundum noſtrum modum intelligendi præcedit perſonam Verbi Divini, non prout eſt una, ſed prout unita humanæ naturæ. Unde in forma reſpondeo diſtinguendo Majorem: Terminus actionis formaliter ſumptus non poteſt eſſe ante actionem, concedo Majorem. Terminus actionis materialiter ſumptus, nego Majorem. Similiter diſtinguo Minorem. Perſona Verbi erat ante unionem, ut una, & materialiter, concedo Minorem. Ut unita, & formaliter, nego Minorem & Conſequentiam. 17

Objicies ultimo: Ubi ſunt duæ generationes, ibi debent eſſe duæ perſonæ: Sed in Chriſto ſunt duæ generationes; una ante ſæcula ex Patre, & alia in plenitudine temporum ex B. Virgine: ergo in illo ſunt duæ perſonæ, & conſequenter unio humanitatis ad Verbum non eſt facta in perſona. Major probatur: Omnis generatio terminatur ad ſuppoſitum, vel perſonam: Ergo duplex generatio, ad duplex ſuppoſitum, ſeu perſonam terminari debet. 18

Reſpondeo negando Majorem, ad probationem, conceſſo Antecedente, nego Conſequentiam: unum enim & idem ſuppoſitum, ratione duplicis naturæ, poteſt terminare duplicem generationem; nam licet ſuppoſitum terminet generationem ut quod, tamen ipſa natura terminat ut quo, & per modum termini formalis & ſpecificativi; unde ad terminandam diverſam generationem ſufficit diſtinctio realis naturæ, cum diſtinctione virtuali ſuppoſiti, qualis reperitur in Chriſto, in quo natura divina & humana ſubſiſtunt per ſubſiſtentiam Verbi: quare eadem perſona Verbi, quatenus ſuppoſitum divinum, & prout ſubſiſtit in natura divina, ſecundum quam eſt ſimile Patri æterno, terminat generationem æternam; in quantum vero eſt ſuppoſitum humanum, & ſubſiſtit in natura humana, ſecundum quam aſſimilatur matri, terminat generationem temporalem Beatiſſimæ Virginis. 19

§. III.

Corollarium præcedentis doctrinæ.

EX dictis inferes, unionem humanitatis ad Verbum non poſſe dici accidentalem prædicamentaliter, aut prædicabiliter. 20

Prima pars patet: Nam uniri accidentaliter, eſt quod medium unionis, & in quo ſit unio, ſit accidens: At id in quo facta eſt unio duarum naturarum in Chriſto, non eſt accidens prædicamentale, ſed ſubſtantia; eſt enim facta in perſona, ut oſtendimus; perſona autem non eſt accidens, ſed ſubſtantia: Ergo unio humanitatis ac Verbum non poteſt dici accidentalis prædicamentaliter. Unde in Concilio Epheſino can. 13. dicitur: *Ex virgine natum eſt ſacrum corpus, cui ſubſtantialiter unitum eſt Dei Verbum.* Et in 5. Synodo generali act. 5. can. 4. *Qui non confitetur Filium Dei, carni ſubſtantialiter uniri, anathema ſit.*

Secunda pars eſt contra Durandum in 3. diſt. 6. q. 4. ubi etſi cum Catholicis ſentiat unionem humanitatis ad Verbum non eſſe in accidente factam, ſed in perſona; docet tamen poſſe dici humanitatem accidentaliter Verbo adveniſſe, hoc eſt accidentaliter prædicabiliter; cujus ſententiam approbaſſe videtur Paludanus in eadem diſt. q. 1. art... Vera tamen & communis Theologorum ſententia aſſerit, 21

aſſerit, nullatenus eſſe dicendum humanitatem eſſe Verbo unitam accidentaliter; Tum ne cum hæreticis in terminis & modo loquendi conveniamus; Tum etiam, quia quod de aliquo prædicatur in quid, non ſe habet reſpectu illius per modum accidentis prædicabilis, quod non prædicatur in quid, ſed in quale; ſed humana natura prædicatur in quid de Verbo ſeu de Chriſto, nam D. Thomas infra q. 16. art. 1. docet hominem prædicari de Deo prædicatione ſecundi prædicabilis, ſicut ſpecies de ſua hypoſtaſi. Et Alexander III. in cap. *Cum Chriſtus*, ait: *Cum Chriſtus ſit perfectus Deus, & perfectus homo qua temeritate audent quidam dicere, quod Chriſtus ſecundum quod eſt homo, non eſt quid?* Ergo humana natura non ſe habet reſpectu Verbi per modum accidentis prædicabilis.

22 Confirmatur: Homo prædicatur univoce de Chriſto & de aliis hominibus, ut docet D. Thomas infra quæſt. 16. art. 6. Sed homo prædicatur in quid de Petro v. g. nam hæc prædicatio, *Petrus eſt homo*, pertinet ad ſecundum prædicabile: Ergo pariter de Chriſto prædicatur in quid & non in quale.

23 Objicies primo cum Durando: Quod advenit enti completo, unitur illi accidentaliter: Sed humana natura advenit in tempore Verbo Divino habenti eſſe omnino completum: Ergo eſt unita illi accidentaliter. Major patet, Minor vero probatur. Illud unitur alicui accidentaliter, quod poteſt adeſſe & abeſſe ſine ipſius corruptione: Sed quod advenit enti perfecto & omnino completo, poteſt adeſſe & abeſſe ſine ipſius corruptione: Ergo unitur illi accidentaliter.

Reſpondeo cum D. Thoma hic art. 6. ad 2. diſtinguendo Majorem; Si non trahatur ad communicationem illius eſſe completi, concedo: ſi ſecus, nego. Unde albedo unitur accidentaliter parieti, nedum quia advenit illi ut habenti eſſe completum, ſed quia non trahitur ad ipſum eſſe parietis, ſed affert proprium eſſe diſtinctum. At in reſurrectione, quia corpus reunietur animæ præexiſtenti, & ad eſſe illius trahetur, non unietur illi accidentaliter, ſed ſubſtantialiter: quare cum natura humana aſſumpta fuerit ad eſſe Verbi, non fuit illi accidentaliter, ſed vere ſubſtantialiter unita. Unde ad probationem in contrarium, eodem modo reſpondendum eſt, quod enim trahitur ad eſſe alterius, non unitur illi accidentaliter, ſed vere ſubſtantialiter, quamvis poſſit ab illo abeſſe, ſine ipſius corruptione; ut patet in corpore, quod ab anima rationali ſine ipſius corruptione ſeparari poteſt, per ſolam deſtructionem corporis, aut mutationem.

24 Objicies ſecundo: Quidquid eſt extra eſſentiam alicujus, eſt accidens, ſaltem logicum, & de eo prædicatur accidentaliter: Sed humanitas eſt extra eſſentiam Verbi Divini: Ergo eſt accidens, ſaltem logicum, reſpectu illius, & de eo prædicatur accidentaliter.

Reſpondeo primo, negando Majorem: rationalitas enim eſt extra eſſentiam animalis, non tamen eſt accidens reſpectu illius: forma eſt præter eſſentiam materiæ, & tamen non ſe habet ad illam ut accidens logicum, nec prædicatur de ea accidentaliter.

Reſpondeo ſecundo, diſtinguendo Majorem: Quidquid eſt extra eſſentiam alicujus, eſt accidens ſaltem logicum reſpectu illius, & de eo prædicatur accidentaliter, ſi non communicet cum illo in aliquo eſſe ſubſtantiali, concedo Majorem. Si communicet cum illo in aliquo ſubſtantiali, nego Majorem: humanitas autem Chriſti trahitur ad eſſe ſubſtantiale Verbi Divini: unde licet ſit extra ejus eſſentiam, non ſe habet ut accidens logicum reſpectu illius, nec de eo prædicatur accidentaliter.

ARTICULUS II.

An perſona Chriſti, vere & proprie poſſit dici compoſita ex natura divina & humana, & ex humanitate & ſubſiſtentia Verbi?

25 NEgant plures ex antiquis Theologis, ut D. Bonaventura, Scotus, Durandus, & Richardus, exiſtimantes unionem naturæ divinæ & humanæ in Chriſto, non eſſe rigoroſam & propriam compoſitionem, ſed impropriam tantum & metaphoricam. Alii vero fatentur quidem Chriſti perſonam eſſe vere & proprie compoſitam ex duabus naturis, ſed non ex Perſona Verbi & humanitate. Ita Aſturicenſis q. 7. de gratia Chriſti concl. 4.

§. I.

Vera ſententia duplici concluſione ſtatuitur.

26 DIco primo: Chriſtus eſt perſona vere & proprie compoſita ex natura divina & humana. Ita S. Doctor hic art. 4. & ejus Diſcipuli communiter.

Probatur primo ex Synodo Conſtantinopolitana act. 8. ubi formaliter definitur per unionem Incarnationis factam eſſe compoſitionem, & poſt unionem perſonam Chriſti eſſe compoſitam. Et ratio redditur ibidem, quia unio quæ per Incarnationem facta eſt, non ſolum inconfuſe ea quæ convenerunt conſervat, verum etiam diviſionem ſuſcipit. Idem definitur in 6. Synodo generali actione 4. in Epiſt. Agathonis Papæ ad Imperatores Heraclium & Tiberium, & actione 11. in Epiſt. Sophronii, approbata a toto Concilio, ubi Chriſtus vocatur *perſona compoſita, ex inconfuſo conſtans temperamento*. Et actione 29. cap. 6. damnantur qui non confitentur unam ſubſiſtentiam in Chriſto ex duabus naturis compoſitam. Eodem modo loquuntur SS. Patres, præſertim Damaſcenus lib. 3. fidei ubi ait: *In Domino Jeſu Chriſto duas naturas agnoſcimus, unam autem hypoſtaſim ex utraque compoſitam*; & D. Dionyſius cap. 4. de divin. nomin. ubi hanc compoſitionem vocat ineffabilem.

27 Probatur ſecundo ratione: Quod conſtat ex realiter diſtinctis & unitis, eſt vere compoſitum ex illis; nam compoſitio nihil aliud eſt quam diſtinctorum ſimul poſitio, ſive unio; componere enim idem eſt ac ſimul cum alio ponere: Sed perſona Chriſti conſtat ex duabus naturis realiter diſtinctis & unitis: Ergo eſt vere compoſita ex duabus naturis, divina ſcilicet & humana. Probatur Minor: Perſona Chriſti eſt divina ſimul & humana: Sed non eſſet talis, niſi per divinam & humanam naturam in eſſe talis conſtitueretur, atque ita niſi utramque contineret: Ergo vere conſtat ex duabus naturis realiter diſtinctis & unitis.

28 Confirmatur: Ubi eſt multitudo rerum abſque compoſitione, neceſſarium eſt ut ſit inordinata confuſio, ut patet in acervo lapidum. Sed in perſona Chriſti non eſt inordinata confuſio naturarum: Ergo perſona Chriſti debet eſſe compoſita ex duabus naturis.

29 Probatur tertio concluſio: Terminus unionis hypoſtaticæ non eſt aliquid ſimplex, ſed compoſitum: Atqui perſona Chriſti eſt terminus unionis hypoſtaticæ: Ergo non eſt ſimplex, ſed compoſita. Minor conſtabit ex infra dicendis, Major vero probatur; tum quia contra rationem unionis eſt terminari ad aliquid ſimplex, cum ſemper unio ſit reſpectu diſtinctorum: tunc etiam, quia extrema ſimplicia illius unionis ei præexiſtebant: Sed quod præexiſtit unioni, non eſt terminus illius: Ergo terminus unionis non eſt quid ſimplex, ſed compoſitum.

30 Dico ſecundo: perſonam Chriſti eſſe compoſitam ex natura humana & perſona Verbi.

Hæc concluſio ſequitur ex dictis in præcedenti: Licet enim Concilia ſupra relata formaliter non loquantur de hac compoſitione, ſed ſolum de illa quæ eſt ex natura divina & humana; iſta tamen non poteſt admitti, niſi alia ex natura & perſona præſupponatur; quia prius & immediatius natura humana unitur perſonæ Verbi, quam naturæ divinæ; nam ratio ob quam unitur naturæ divinæ, eſt quia unitur perſonæ Verbi: Ergo eo ipſo quod SS. Patres & Concilia agnoſcunt in Chriſto compoſitionem ex natura divina & humana, implicite etiam in eo admittunt compoſitionem ex natura humana & perſona Verbi. Addo rationem præcedenti concluſione adductam, hanc etiam convincere: ſiquidem unio diſtinctorum eſt compoſitio: Sed in perſona Chriſti eſt unio Perſonæ Verbi cum natura humana, quæ realiter diſtinguuntur, & prior quam unio duarum naturarum: Ergo in Chriſto eſt compoſitio ex perſona Verbi & humana natura.

§. II.

Præcipuæ objectiones ſolvuntur.

31 OBjicies primo: Omnis compoſitio eſt ex partibus: Sed natura divina in Chriſto non habet rationem partis: Ergo Chriſtus non eſt compoſitus ex natura divina & humana. Major videtur certa, quia componere eſt totum ex partibus facere. Minor etiam eſt evidens, nam omnis pars eſt quid incompletum, ac per conſequens imperfectum, & ſubordinatur ipſi toti tamquam ſuo fini: At natura divina nequit eſſe quid incompletum & imperfectum, nec perſonæ Chriſti tamquam ſuo fini ſubordinari: Ergo nec habere rationem partis. Unde D. Thomas in 3. diſt. 6. q. 2. art. 3. & in 3. ad Annibal. eadem diſt. q. 1. art. 3. & q. de unione Verbi art. 1. ad 6. docet perſonam Chriſti poſt Incarnationem poſſe dici aliquo modo compoſitam; quia in illa ſalvatur aliqua ratio compoſitionis, hæc nimirum, quod componentia exiſtant per idem eſſe, non tamen eſſe ibi veram rationem compoſitionis, eo quod divina natura rationem partis habere nequeat.

32 Reſpondeo negando Majorem, licet enim compoſitio, quæ eſt regulariter in uſu, aut quæ naturaliter contingit, involvat plures imperfectiones, quarum prima & omnium aliarum radix eſt, quod extrema illius habeant vere rationem partis, ſeu entitatis incompletæ; nihilominus ſicut ratio ſapientiæ, quæ apud nos eſt accidens, qualitas, & habitus, poteſt ab iis omnibus imperfectionibus depurari, & ſic depurata in Deo reperiri formaliter. Et ſicut licet unio quæ regulariter eſt in uſu, dicat plures imperfectiones ex parte unitorum, & illius quod ex ea reſultat,

ejus ta-

ejus tamen ratio formalis abſtrahit ab his omnibus imperfectionibus, & ſic abſtracta ponitur vere & ſimpliciter inter humanam naturam & Verbum. Ita ſimiliter compoſitio ex natura divina & humana, quæ in Chriſto reperitur, abſtrahit, ſaltem ex parte unius extremi, nempe naturæ divinæ, ab omnibus illis imperfectionibus quæ reperiuntur in compoſitionibus naturalibus & creatis, quapropter a Dionyſio vocatur ineffabilis. Unde natura divina non habet in mirabili illa compoſitione rationem partis, ſed dumtaxat extremi ad conſtitutionem perſonæ compoſitæ Chriſti concurrentis. Quod poteſt tribus exemplis declarari & illuſtrari. Nam ex Deo & creaturarum univerſitate reſultat quoddam compoſitum, quod dicitur univerſum, cujus caput eſt Deus, juxta Ariſtotelem 12. Metaph. textu 62. & tamen hoc compoſitum non eſt ex Deo tamquam ex parte. Item ex intellectu beati & eſſentia divina per modum ſpeciei unita, reſultat unum principium viſionis beatificæ, & tamen eſſentia divina non ingreditur compoſitionem illam tamquam pars, ſed tamquam extremum, ſecluſa partis imperfectione. Tertio Sacramentum Euchariſtiæ eſt quid compoſitum ex Sacramento & re Sacramenti, nimirum ex ſpeciebus panis & vini, & ex Chriſto ſub illis contento, & tamen Chriſtus non habet rationem partis: ſic pariter dicimus in propoſito, divinitatem & perſonalitatem Verbi Divini ingredi compoſitionem quæ in Chriſto reperitur, non tamquam partem, ſed velut extremum quoddam ad conſtitutionem perſonæ compoſitæ concurrens. Hinc optime Doctor Sanctus hic art. 4. ad 2. dixit hanc compoſitionem perſonæ Chriſti ex natura divina & humana, non eſſe ratione partium, ſed ratione numeri quod eſt dicere, compoſitionem perſonæ Chriſti ex natura divina & humana, ſolum importare id quod eſt de ratione compoſitionis ut ſic, nempe convenientiam plurium rerum ad conſtitutionem alicujus; non vero imperfectiones illas quas illa compoſitio importat in puris creaturis, inter quas præcipua eſt, quod ambo extrema componentia ſint partes. Ex quo facile intelliges, quod quando locis ſupra citatis, docet in Chriſto non eſſe veram rationem compoſitionis, eo quod natura divina rationem partis habere nequeat, loquitur de compoſitione non ſecundum ſe, & ſecundum ſuam rationem formalem, ſed ſecundum leges & imperfectiones quas importat in puris creaturis, in quo ſenſu, certum eſt illam non convenire perſonæ Chriſti.

33 Dices: Omne compoſitum eſt quoddam totum: Sed omne totum eſt ex partibus: Ergo omne compoſitum ex partibus eſſe debet.

Confirmatur: Illud in quo aliquid reſolvitur eſt pars: Sed omne compoſitum reſolvitur in ea ex quibus conſtat: Ergo illa habent rationem partis.

34 Ad inſtantiam reſpondeo negando Majorem, non enim eſt de ratione compoſiti ut ſic, quod ſit quoddam totum ſtricte ſumptum, quatenus dicitur tale per reſpectum ad partes quibus conſtat: ſed ſolum quod ſit quoddam ens completum, quod ſi partibus conſtet, eſt quoddam totum proprie, ſecus vero ſi ex extremis ſolum non habentibus rationem partis coaleſcat; niſi forte per totum intelligatur ens completum, prout diſtinguitur ab ente incompleto eſſentialiter ordinato ad componendum.

Ad confirmationem, nego etiam Majorem: non enim ſemper verum eſt illud in quod reſolvitur aliquod compoſitum debere eſſe partem, quia ſufficit quod ſit extremum realiter ab alio diſtinctum, ut patet in tribus exemplis ſupra adductis.

35 Objicies ſecundo: Omne compoſitum eſt majus atque perfectius quocumque ex componentibus ſeorſim ſumptis: Sed Chriſtus non eſt quid perfectius natura divina, aut perſonalitate Verbi: Ergo Chriſtus non eſt quid compoſitum ex natura divina & humana, & ex humanitate & ſubſiſtentia Verbi.

Reſpondeo quod quando extrema componentia ſunt finita, tunc compoſitum eſt majus quolibet illorum, non vero quando unum ex extremis eſt infinitum, ut contingit in propoſito. Et ratio eſt, quia extremum illud infinitum, eminenter continet totam perfectionem alterius, unde compoſitum iſtud non poteſt dici majus, niſi ad ſummum extenſive.

36 Objicies tertio: Si Chriſtus eſſet vere compoſitus, verum eſſet abſolute Verbum Divinum & Filium Dei eſſe compoſitum; quia ea quæ dicuntur de Chriſto, etiam dicuntur de Filio Dei, per communicationem idiomatum: Sed non poteſt dici de Verbo & Filio Dei, quod ſit perſona compoſita: Ergo neque de Chriſto.

37 Reſpondeo Filium Dei, ſive Verbum abſolute & ſine addito ſignificare ſecundam perſonam Trinitatis, ut in natura divina ſubſiſtentem; quomodo ipſi repugnat compoſitio, unde abſolute non eſt dicendum Filium Dei aut Verbum eſſe compoſitum, ſed cum addito, quatenus ſubſiſtit in natura humana, aut quatenus eſt perſona humana. Ad id vero quod additur de communicatione idiomatum, dicendum eſt, quod ea quæ abſolute dicuntur de Chriſto, poſſunt dici abſolute de Verbo, aut Filio Dei, per communicationem idiomatum, niſi ſint talia quod determinent hoc ſubjectum, *Chriſtus*, ad hoc ut ſtet ſolum pro compoſito ex natura humana & divinitate: hæc autem prædicata, *Chriſtus eſt compoſitus*, *Chriſtus eſt terminus reſultans ex unione perſonali duarum naturarum*, determinant ipſum Chriſtum ad ſtandum pro aggregato ex natura humana & divinitate, & ſic non poſſunt dici ſine addito de Filio Dei, aut de Verbo, ſed ſolum cum addito; nempe quatenus eſt perſona humana, ſive prout in natura humana ſubſiſtit.

38 Objicies quarto contra ſecundam concluſionem: Perſonalitas eſt medium in quo divina & humana natura in Chriſto uniuntur: Sed medium in quo uniuntur partes componentes, non eſt extremum componens: Ergo perſonalitas Verbi non poteſt proprie dici extremum in hac compoſitione de qua agimus.

39 Confirmatur: Etſi inter accidens & ſubjectum cui inhæret, vera reperiatur compoſitio, non tamen inter ipſum accidens & quantitatem qua mediante inhæret ſubjecto; quia quantitas non eſt ſubjectum ſuſtentans ipſum accidens, ſed medium quo accidens conjungitur & copulatur ſubjecto, eique inhæret; Atqui ad eum modum ſe habet perſonalitas Verbi Divini, in hac mirabili unione, de qua agimus, eſt enim ratio uniendi divinam naturam humanitati: Ergo non poteſt proprie dici extremum in hac compoſitione.

40 Reſpondeo quod quando id quod eſt ratio uniendi unum extremum cum altero, ſolum habet rationem nexus & vinculi (ut eſt unitio inter materiam & formam in ſententia illorum qui dicunt, illam eſſe quemdam modum ſubſtantialem ab ipſa materia & forma diſtinctum) non habet rationem extremi componentis: ſed quando non habet rationem puri nexus & vinculi, tunc poteſt habere rationem componentis. Sic punctum continuans partes, non ſolum eſt medium quo illæ uniuntur, ſed etiam eſt aliquo modo extremum quod unitur. Sic etiam quantitas eſt medium quo albedo unitur corpori, & ſimul eſt extremum quod unitur corpori. Cum ergo perſonalitas Verbi Divini non habeat puram rationem nexus naturæ humanæ cum divina, etenim vere terminat illam, eamque complet in genere ſubſtantiæ, poteſt eſſe extremum in compoſitione illa mirabili quæ in Chriſto reperitur.

41 Ad confirmationem, negatur aſſumptum, quod videlicet inter quantitatem & albedinem v. g. non reperiatur vera compoſitio, niſi enim eſſet vera compoſitio, non poſſet dici ipſa quantitas alba. Sed de hoc in Philoſophia.

42 Ex dictis colliges quid ſit ſentiendum de opinione Cabreræ, ponentis compoſitionem in perſona Chriſti, nedum ex natura humana & divinitate, tam ut dicit naturam quam perſonam Verbi, ſed etiam ex alia & alia ratione ſubſiſtendi formaliter: cum enim compoſitio ſit diſtinctorum unio, & diſtinctio realis non reperiatur in Chriſto quoad propoſitum, niſi inter naturam divinam & humanam, & inter divinam perſonam & naturam humanam, nulla alia poteſt realis compoſitio reperiri, quam ex natura humana & divina, & ex perſona Verbi & natura humana.

ARTICULUS III.

Utrum inter Verbum & humanitatem mediet quidam modus ſubſtantialis, per quem natura humana formaliter conjungatur perſonalitati Verbi?

§. I.

Proponitur ſtatus difficultatis, & concluſio negativa ſtatuitur.

43 UT ſtatus hujus difficultatis clare percipiatur notandum eſt, quod ſicut unio materiæ cum forma poteſt ſumi tripliciter. Primo effective, pro actione generantis, per quam materia & forma inter ſe conjunguntur, & quæ potius unitio quam unio dici debet. Secundo formaliter, pro eo quod illa extrema formaliter inter ſe conjungit, ſive ſit aliquis modus ſubſtantialis, ſive non, de quo diſputant Philoſophi in 2. phyſic. Tertio relative, pro relatione ſcilicet quæ reſultat inter ipſam materiam & formam, ex eo quod inter ſe conjuncta fuerunt. Ita ſimiliter unio Verbi Divini cum humanitate tripliciter uſurpari poteſt, nimirum pro actione per quam Deus ſua infinita virtute humanitatem conjunxit Verbo Divino, & quæ eſt communis tribus ſanctiſſimæ Trinitatis perſonis; debetque dici potius unitio, quam unio, pro eo quod formaliter conjungit humanitatem Verbo Divino; & pro relatione quæ reſultat in humanitate aſſumpta, ex conjunctione illius cum perſona Verbi. Si loquamur de unione hypoſtatica primo modo ſumpta, certum eſt illam eſſe quid increatum, nimirum actum divini intellectus & voluntatis, formaliter immanentem, & virtualiter tranſeuntem. Item ſi ſit ſermo de ea tertio modo conſiderata, concedunt omnes illam eſſe aliquod accidens de prædicamento relationis, reſultans in ipſa humanitate

nitate

nitate aſſumpta, cui ex parte Verbi correſpondet ſolum reſpectus rationis. Unde tota difficultas devolvitur ad unionem ſecundo modo ſpectatam, de qua quæritur, an ſit aliquis modus ſubſtantialis, a Verbo & humanitate modaliter diſtinctus, qui ſit fundamentum illius relationis, quæ reſultat in humanitate aſſumpta, & terminus formalis actionis unitivæ? quod ut magis declaretur

44 Notandum ſecundo, inter Verbum & humanitatem duplicem nos poſſe concipere nexum: unum realiter & entitative diſtinctum ab extremis & qui ſit tertia quædam entitas afferens proprium eſſe; eo proportionali modo quo duo lapides unjuntur per calcem, vel duo panni, mediante filo, quo unus aſſuitur alteri: alterum qui ſit ſolum modaliter diſtinctus ab extremis, & ſimilis illi quem plures Philoſophi inter materiam & formam conſtituunt. Non eſt quæſtio hic de primo nexu, ſed tantum de ſecundo, nimirum de modo ſubſtantiali unionis, de quo quærimus, utrum iter Verbum & humanitatem mediet, eaque formaliter inter ſe conjungat.

45 Affirmant Suarez, Vaſquez, Cabrera, & ex recentioribus Thomiſtis tres illuſtriſſimi ac eruditiſſimi Epiſcopi, Herrera Taraconenſis Epiſcopus, Aravio Epiſcopus Segobienſis, & Godoy Epiſcopus Oxomenſis. Negant vero Cajetanus, Alvarez, Nazarius, Joannes a S. Thoma, Cipullus, & alii, cum quibus

Dico, Verbum uniri humanitati, ſine ullo prorſus medio, aut modo, ab extremis modaliter diſtincto.

46 Hanc concluſionem probant plures ex noſtris Thomiſtis ex D. Thoma in 3. diſt. 2, quæſt. 2. art. 2. in corpore ubi ſic ait: *Sciendum eſt quod in unione humanæ naturæ ad divinam, nihil poteſt cadere medium, formaliter unionem cauſſans, cui per prius natura humana conjungatur, quam divina perſona; ſicut enim inter materiam & formam nihil cadit medium in eſſe, quod per prius ſit in materia, quam forma ſubſtantialis, alias eſſe accidentale eſſet prius ſubſtantiale, quod eſt impoſſibile; ita etiam inter naturam & ſuppoſitum non poteſt aliquid dicto modo cadere medium, cum utraque conjuncta ſit ad eſſe ſubſtantiale.* Verum in hoc loco S. Doctor non excludit medium quo, ſed tantum medium quod; inquirit enim, an natura humana ſit aſſumpta a Verbo, mediante gratia habituali, quæ eſt accidens quoddam de genere qualitatis, & reſpondet negative; quia ſicut inter materiam & formam non poteſt eſſe aliquid medium, quod per prius habeat eſſe in materia, quam forma, ita nec inter Perſonam Verbi, & humanam naturam. Et rationem aſſignat, *quia alias eſſe accidentale eſſet prius quam eſſe ſubſtantiale.* Quæ ratio, ut patet, non excludit aliud quam medium quod, non ſolum habens rationem medii, ſed etiam extremi afferentis eſſe accidentale, quod prius ſit in humanitate Chriſti, quam eſſe ſubſtantiale: medium enim quo non eſt aliquod accidens, ſed modus quidam ſubſtantialis, non afferens eſſe diſtinctum ab eſſe extremorum. Unde D. Thomas in eodem articulo quæſtiuncula 3. ad 1. ſic adhuc expreſſius aperit ſuam mentem: *Dicendum quod nihil prohibet accidens eſſe medium in conjunctione ſubſtantiali, ſicut conjunctionem conſequens: impoſſibile eſt autem ut ſit medium conjunctionem cauſſans.* Quibus verbis evidenter inſinuat ſe toto illo articulo non loqui niſi de medio quod ſit verum accidens, quodque non ſolum ſit nexus, ſed etiam habeat rationem extremi, quod per prius uniatur naturæ humanæ, quam perſona Verbi; eique prius conferat eſſe accidentale, quam habeat eſſe ſubſtantiale a Verbo; quod non haberet modus unionis quam admittunt Adverſarii, quia volunt illum eſſe aliquid ſubſtantiale, modaliter ab extremis diſtinctum, & exiſtens per exiſtentiam extremorum, ſive totius. Idem medium quod excludit S. Doctor hic quæſt. 6. art. 6. ad 1. his verbis; *Unio noſtra ad Deum eſt per operationem, in quantum ſcilicet eum cognoſcimus & amamus; & ideo talis unio eſt per gratiam habitualem, in quantum operatio perfecta procedit ab habitu, ſed unio naturæ humanæ ad Verbum Dei, eſt ſecundum eſſe perſonale, quod non dependet ab aliquo habitu; ſed immediate ab ipſa natura.* Unde in rei veritate nullus habetur locus in quo formaliter D. Thomas excludat unionem, a natura humana & Verbo unitis diſtinctam, quæ ſolum ſit modus quidam ſubſtantialis, qualem valde probabiliter Complutenſes, & alii recentiores Thomiſtæ inter materiam & formam conſtituunt: quamvis (ut oſtendemus, ponderando vim rationis fundamentalis) colligi poſſit ex illius doctrina, modum illum non eſſe admittendum.

47 Plures autem afferuntur rationes ab Auctoribus, ad modum illum impugnandum. Prima eſt, quia talis modus deberet eſſe ſupernaturalis, etiam quoad ſubſtantiam: hoc autem eſſe impoſſibile colligi videtur ex eo quod non eſt poſſibilis aliqua ſubſtantia ſupernaturalis, ut oſtendimus in Tractatu de Viſione beatifica, diſputatione 1. art. 1. §. 2.

48 Verum hæc probatio non eſt efficax, nam ut ibidem declaravimus, ratio ob quam non eſt poſſibilis ſubſtantia ſupernaturalis, eſt quia ſupernaturalitas in entibus creatis conſiſtit formaliter in habitudine ad Deum ut eſt ſupernaturalis, tam in eſſe objecti, ſive termini, quam in eſſe entis, tamquam ad objectum ſpecificativum, aut finem connaturalem: repugnat vero ſubſtantiæ ita ordinari ad Deum eſſentialiter, quia cum ſubſtantia ſit in ſe completa, utpote ens per ſe, & propter ſe, repugnat illi dependere ab aliquo extrinſeco eſſentialiter, tamquam a termino ſpecificante. Hæc autem ratio convincit quidem impoſſibilitatem ſubſtantiæ completæ ſupernaturalis, ſed non ſubſtantiæ incompletæ, qualis eſſet modus unionis, ſi daretur: ſi quidem non eſt contra rationem ſubſtantiæ incompletæ, ordinari ad aliquid extrinſecum eſſentialiter; nam materia ordinatur eſſentialiter ad formam, & forma ad materiam: unde etiam dici poſſet dari modum unionis ſupernaturalem, conſiſtentem in tranſcendentali habitudine ad Verbum, ut terminans naturam humanam.

Secunda ratio quam plures adducunt ad veritatem 49
concluſionis evincendam, eſt quia ſi eſſet neceſſaria unio inter humanitatem & Verbum, maxime quia aliquo modo realiter diſtincta nequeunt actu uniri ſine aliquo modo reali, ab utroque extremo realiter diſtincto: Sed hæc ratio (inquiunt) nulla eſt, quia ſi quid probaret, convinceret dari proceſſum in infinitum in unionibus: nam ſi extrema realiter diſtincta nequeunt actu uniri ſine medio reali, & realiter diſtincto, modus unionis diſtinctus realiter ab humanitate & Verbo, non poſſet illis immediate ſine aliquo vinculo realiter diſtincto copulari, de quo eadem eſſet difficultas, & ſic procederetur in infinitum.

Sed ab hac etiam ratione facile poſſunt ſe expedire 50
Adverſarii, dicendo propoſitionem illam, *Realiter diſtincta nequeunt actu uniri, ſine medio diſtincto realiter*, non eſſe intelligendam univerſaliter de quibuſcumque realiter diſtinctis, ſed de illis ſolum quæ ita ſunt realiter diſtincta, ut de nullius eſſentiali ratione ſit eſſe alteri conjunctum: modus autem unionis eſt talis naturæ, ut ſit eſſentialiter nexus duorum extremorum; atque ita de ejus ratione eſt alteri actualiter connecti ut quo, unde non copulatur extremis per aliud vinculum a ſe diſtinctum, ſed immediate per ſeipſum; quia quod eſt eſſentialiter tale, nequit fieri tale per aliquid a ſe diſtinctum: ſicut quia exiſtentia eſt eſſentialiter id quo aliquid exiſtit, non debet, nec poteſt, per aliquid a ſe diſtinctum exiſtere, nec relatio referri per aliam relationem, aut actio fieri per aliam actionem. His ergo rationibus prætermiſſis

Probatur primo concluſio ratione fundamentali, quæ 51
poteſt ſic proponi. Per illud, Verbum divinum unitur actu & formaliter humanitati aſſumptæ, per quod exercet in ea rationem termini & ultimi complementi; Sed exercet in ea rationem termini formaliter, per ſuam perſonalitatem, abſque aliquo alio intermedio: Ergo per illam formaliter, abſque aliquo etiam modaliter diſtincto illi unitur. Major eſt evidens, nam cum Verbum uniatur naturæ humanæ, per modum termini ultimi & complementi, neceſſe eſt ut id per quod illi unitur, ſit ipſum actuale exercitium terminandi, ſicut quia forma unitur materiæ per modum actus informantis, illud per quod ei unitur, eſt exercitium actuale informandi. Minor vero probatur. Nihil creatum poteſt eſſe actuale exercitium, ſive actum ſecundum virtutis terminative perſonalitatis Verbi ad extra: Ergo Verbum divinum exercet formaliter rationem termini naturæ humanæ, ſive terminat naturam humanam in actu ſecundo, per ſolam ſuam perſonalitatem. Conſequentia eſt evidens, Antecedens vero probatur. Non minus eſt infinitum Verbum Divinum, & actus purus in ratione termini naturæ, quam Deus ipſe abſolute in ratione principii productivi; Sed ex eo quod Deus eſt ſimpliciter infinitus, & actus purus in ratione principii productivi, exercitium producendi res ad extra non poteſt eſſe aliquid ab illius infinita virtute productiva in recto diſtinctum: unde docent communiter Thomiſtæ, Deum non operari ad extra per actionem formaliter tranſeuntem, ſed virtualiter tantum, quæ eſt ipſamet actio increata, ſive virtuali diſtinctione identificata cum virtute illius operativa: Ergo ex eo quod Verbum Divinum eſt infinitum, & actus purus, in ratione termini naturæ, exercitium terminandi naturam non poteſt eſſe aliquid creatum, & ab ejus perſonalitate realiter diſtinctum.

Dices, hoc argumentum convincere quidem, inter hu- 52
manitatem & Verbum non requiri modum aliquem unionis ex parte Verbi, ſed non oſtendere, illum non requiri ex parte naturæ humanæ; nam cum illa ſit finita & potentialis, non eſt ſua terminatio paſſiva.

Sed contra: Si ad hoc ut Verbum uniatur naturæ creatæ 53
per modum termini, non requiritur aliquod medium ex parte Verbi, non requiretur etiam ex parte naturæ humanæ. Et ratio eſt evidens, nam hoc ipſo quod Verbum intelligitur actu intrinſece unitum naturæ creatæ, oportet ut ipſa pariter eidem intelligatur intrinſece unita: Ergo ſi Verbum intrinſece communicat ſe humanitati per modum termini, ſine aliquo medio realiter diſtincto, etiam natura humana erit eidem intrinſece unita abſque ullo medio. Conſequentia patet, Antecedens probatur. De ratione

tione unionis eſt quod ſit plurium vinculum, & quod plura inter ſe conjungat & copulet: Ergo ſicut impoſſibile eſt materiam eſſe unitam formæ, niſi etiam, præciſo quocumque alio, forma ſit unita materiæ; ita implicat quod Verbum intelligatur actu intrinſece unitum naturæ humanæ, niſi etiam reciproce ipſa humanitas illi conjuncta intelligatur, præciſo quocumque alio. Unde ſi ad hoc ut Verbum uniatur humanitati aſſumptæ per modum termini, non requiratur aliquod medium ex parte Verbi, non requiritur etiam ex parte naturæ humanæ.

54 Confirmatur hæc ratio fundamentalis: Subſiſtentia creata immediate unitur per ſeipſam naturæ creatæ: Ergo multo magis id debet concedi ſubſiſtentiæ divinæ. Antecedens videtur certum. Tum quia ſubſtantia nullam formaliter exercet cauſſalitatem in natura, ſed puram rationem termini: terminus autem immediate ſeipſo terminat. Tum etiam, quia ſi admittatur aliquis modus ſubſtantialis, per quem ſubſiſtentia conjungatur naturæ quam terminat, oportebit etiam fingere alium modum ſubſtantialem unionis inter exiſtentiam & ſuppoſitum, & ſic modorum non erit modus. Conſequentia vero probatur; Perſonalitas Verbi eſt ſimpliciter infinita, & actualiſſima in ratione terminandi; continet enim omnem perfectionem & rationem terminandi, ſecluſis imperfectionibus quæ in creatis ſubſiſtentiis reperiuntur: Ergo ſi ſubſiſtentia creata immediate per ſeipſam terminet naturam creatam, multo magis id debet concedi ſubſiſtentiæ increatæ Verbi.

55 Nec valet ſi dicas, ſubſiſtentiam creatam eſſe ſuam rationem terminandi, quia eſt modus quidam: nam inde ſumitur optimum argumentum ad probandum etiam perſonalitatem Verbi Divini poſſe per ſeipſam actualiter terminare humanitatem Chriſti: nam ſi ſubſiſtentia quæ eſt modus, ac proinde realitas valde imperfecta & potentialis, id habet priori jure, id habebit ſubſiſtentia Divini Verbi, quæ eſt actualiſſima, continetque omnem perfectionem ipſius creatæ ſubſiſtentiæ.

56 Ex hac ratione deſumpta ex principiis D. Thomæ, duo intelliges: primum eſt, quod licet noſtra concluſio non habeatur formaliter in terminis apud S. Doctorem, eam tamen ab ipſo inſinuari omnibus locis, in quibus ſecundum communem Eccleſiæ conſenſum docet unionem humanitatis cum Verbo eſſe factam in perſona, & naturam humanam formaliter & per ſe primo ad perſonalitatem Verbi eſſe aſſumptam. Non agitavit autem ſpecialiter hanc difficultatem, ſed excluſo medio *quod* afferente eſſe accidentale, de quo ſolum temporibus ipſius erat controverſia inter Theologos, exiſtimavit ſe ſufficienter concluſionem poſitam inſinuare, dicendo unionem humanæ naturæ cum Verbo, fuiſſe factam formaliter in perſona.

57 Secundum quod ex eadem ratione colligitur, eſt male eos argumentari, qui probant dari medium inter humanitatem & Verbum, quia datur medium inter materiam & formam: admiſſa enim opinione illa probabili, quæ admittit modum unionis inter materiam & formam, aſſignatur notabilis ratio diſcriminis; Primo quia materia & forma ſunt veræ cauſſæ exercentes ad invicem & reſpectu totius cauſſalitatem, atque earum cauſſalitas debet eſſe aliquid medium inter illas, ſicut etiam cauſſalitas omnium aliarum cauſſarum eſt aliquid realiter medium inter illas & earum effectus. Secundo, quia non eſt de ratione formæ eſſe actu unitam materiæ, nec e contra. At vero perſonalitas Verbi non exercet ullam cauſſalitatem reſpectu naturæ humanæ, ſed puram rationem termini, de ejus natura eſt actu terminare, atque ita per ſeipſum immediate rei terminatæ uniri.

58 Probatur ſecundo concluſio alia ratione quam fuſe proſequitur Cipullus hic dubio 2. §. Si Pater vel Spiritus Sanctus unirentur humanitati a Verbo aſſumptæ, aut alteri naturæ creatæ, unio ipſorum fieret ſine ullo modo ſubſtantiali intermedio: Ergo & unio Verbi cum humanitate aſſumpta, ſine tali medio facta eſt. Conſequentia patet ex paritate rationis. Antecedens vero in quo eſt difficultas, ſic oſtenditur. Si ad hoc ut Pater & Spiritus Sanctus unirentur naturæ creatæ, eſſet neceſſarius aliquis unionis modus; vel ille eſſet ejuſdem rationis cum eo qui de facto conjungit Verbum humanitati, in ſententia Adverſariorum, vel diverſæ? Neutrum dici poteſt: Ergo, &c. Minor quoad primam partem probatur. Illi unionum modi non poſſunt eſſe ejuſdem rationis, qui habent terminos diverſæ rationis quaſi ſpecificæ: Sed modi unionum copulantes Patrem & Spiritum Sanctum naturæ creatæ, haberent terminos diverſæ rationis ab eo qui Verbum conjungit naturæ humanæ: Ergo non eſſent ejuſdem rationis cum eo. Minor patet, quia licet perſonæ divinæ ſint ejuſdem eſſentiæ, tamen in ratione perſonæ ſunt quaſi diverſæ ſpeciei, cum conſtituantur proprietatibus relativis diverſæ rationis: unio autem naturæ creatæ cum divinitate, non fit immediate in natura, ſed in perſona; unde terminus primarius illius, & immediatus, eſt divina perſona. Major vero probatur: Modus unionis debet a termino ſpecificari: Ergo cum diverſitate quaſi ſpecifica terminorum, non poteſt ſtare unitas ſpecifica unionum, unde propterea in ſententia probabili, quæ ponit unionem inter materiam & formam, unio illa quæ conjungit corpori animam rationalem, eſt diverſæ rationis ab illa quæ unit corpori animam equi.

Suadetur etiam Minor principalis, quoad ſecundam partem. In entibus abſolutis diverſæ ſpeciei, reperitur ſemper exceſſus & defectus ſecundum perfectionem ſpecificam; quia ſpecies ſe habent veluti numeri, ut docet Ariſtoteles: Sed tam perfectus eſſe deberet unus illorum modorum unionis qui conjungeret tres perſonas naturæ creatæ, quam alius: Ergo non poſſent eſſe diverſæ rationis ſpecificæ. Major patet, Minor etiam videtur certa, quia non eſſet unde inæqualitas eorum deſumeretur, cum divinæ perſonæ per ordinem ad quas eſſentialiter conſtituerentur, ſint equales in perfectione.

Quod ſi dicas poſſe reperiri inæqualitatem ex parte naturarum quæ aſſumi poſſunt, huic reſponſioni via præcluditur, ſi ſupponatur tres perſonas divinas aſſumere tres humanitates. Addo quod unio Dei cum natura creata ad eſſe perſonale, eſt ſumma communicatio Dei ad extra: Ergo non poſſet unio unius perſonæ eſſe perfectior unione alterius, alias iſta non eſſet ſumma, quod eſt contra rationem unionis hypoſtaticæ cum natura creata.

§. II.

Præcipuæ objectiones ſolvuntur.

OBjicies primo: Natura quæ ad plura indifferens eſt 59
& determinata, non poteſt unum illorum habere determinate, niſi ei aliquid ſuperaddatur: unde cum humanitas ex ſe indifferens ſic terminetur per propriam ſubſiſtentiam creatam, vel per ſubſiſtentiam increatam Verbi Divini, ut terminetur perſonalitate Verbi, eget aliquo ſuperaddito: Sed illud non poteſt eſſe niſi modus ſubſtantialis unionis: Ergo talis modus in humanitate aſſumpta neceſſario admittendus eſt. Major videtur manifeſta, ſi enim nihil adveniat rei indifferenti & indeterminatæ, eodem modo ſe habebit ac ſe habebat antea, atque adeo ſemper manebit in ſua indifferentia & indeterminatione. Minor vero probatur: Illud ſuperadditum vel erit actio unitiva Dei, vel relatio reſultans in humanitate aſſumpta, vel modus ſubſtantialis unionis? Primum dici non poteſt, quia actio unitiva extrinſeca eſt humanitati, & ſtatim tranſit facta unione. Secundum etiam non poteſt affirmari, quia illa ratio conſequitur ad unionem jam factam, & ſupponit, ſaltem proprietate naturæ, ipſam naturam humanam eſſe terminatam a perſonalitate Verbi: Ergo ſolum reſtat modus ille unionis, per quem natura humana determinetur ad recipiendam ſubſiſtentiam Verbi Divini.

Confirmatur: Humanitatem eſſe hypoſtatice unitam 60
Verbo Divino, & terminatam perſonalitate ipſius, eſt aliqua formalitas realis in rerum natura de novo exiſtens: Sed hæc formalitas non eſt ſola entitas humanitatis, aut Verbi, quia entitas increata Verbi erat ab æterno, ac proinde ante unionem hypoſtaticam; & ſimiliter humanitas prius ſaltem natura producta erat quam uniretur Verbo: Ergo præter entitatem humanitatis & Verbi, debet ſuperaddi aliquis modus unionis, per quem humanitas dicatur unita Verbo hypoſtatice, & ab illo ſubſtantialiter terminata.

Ad objectionem reſpondeo diſtinguendo Majorem: na- 61
tura quæ ad plura indifferens eſt & indeterminata, ex natura ſua, non poteſt unum illorum habere determinate, niſi ei aliquid ſuperaddatur, concedo Majorem, Natura quæ ad plura indifferens eſt ſolum ex potentia obedientiali, nego Majorem. Natura vero humana non eſt ex ſe & ex propria natura indifferens ad hoc ut terminetur per propriam perſonalitatem creatam, vel per ſubſiſtentiam Verbi Divini; eſt enim ex ſua natura determinata ad propriam ſubſiſtentiam, quam connaturaliter exigit, & ſolum indifferens eſt ex potentia obedientiali, qua quælibet creatura ſubditur Deo ut in ipſa faciat quidquid non implicat contradictionem. Unde illa non indiget modo ſubſtantiali unionis, ut ad increatam Verbi Divini ſubſiſtentiam determinetur; ſed ad hoc ſufficit actio unitiva Dei, quæ cum efficaciſſima ſit, poteſt ea unire quæ longiſſime etiam ad invicem diſtant. Et licet talis actio ſecundum ſe extrinſeca ſit humanitati, & tranſeat facta unione, tamen eſt intrinſeca ratione ſui termini formalis, in quo etiam virtualiter ſemper manet, nimirum ratione ſubſiſtentiæ Verbi Divini, ut communicatæ humanitati, quæ, ut infra dicemus, eſt terminus formalis actionis unitivæ Dei.

Addo quod argumentum illud facile poteſt retorqueri 62
in Adverſarios: Natura enim humana ſecundum ſe eſt indifferens ad hoc ut recipiat, vel non recipiat illum modum ſubſtantialem unionis quem admittunt: Ergo ut illum recipiat, debebit determinari per alium modum, & rur-

& rurſum ut recipiat illum alium modum, debebit determinari per alium, & ſic dabitur proceſſus in infinitum. Sicut ergo Adverſarii tenentur reſpondere, naturam humanam non indigere aliquo modo vel entitate ſuperaddita, ut determinetur ad recipiendum modum illum ſubſtantialem unionis, qui ſine dubio ſupernaturalis eſt, ſuppoſito quod detur, quia non eſt indifferens ad illum modum ex natura ſua, ſed ſolum ex potentia obedientiali, & ſufficere actionem unitivam Dei, quæ producat effective talem modum in humanitate. Ita nos dicimus, ad hoc ut natura humana terminetur per ſubſiſtentiam increatam Verbi, non indigere aliquo modo ſubſtantiali, ſed ſufficere actionem unitivam Dei, quæ hujuſmodi extrema inter ſe conjungat.

63 Ad confirmationem reſpondeo humanitatem eſſe hypoſtatice unitam Verbo Divino, & terminatam perſonalitate ipſius, eſſe quid reale in rerum natura de novo exiſtens; non tamen modum ſubſtantialem unionis, nec ſolam naturam humanam præciſe, aut ſolam perſonalitatem Verbi; ſed eſſe ipſam naturam humanam, ut terminatam divina perſonalitate, ſive ut connotantem divinam ſubſiſtentiam, per modum termini ipſam complentis & terminantis. Sicut in ſententia eorum qui inter materiam & formam modum unionis non admittunt, materiam eſſe unitam formæ, nihil aliud importat, quam materiam ipſam connotantem entitatem formæ illam informantis & actuantis. Ad hoc autem ut humanitas de novo connotet perſonalitatem Verbi, per modum termini ipſam complentis, requiritur quod ponatur actio unitiva Dei, per quam perſonalitas Verbi Divini communicetur naturæ humanæ. Sicut ad hoc ut materia connotet formam, per modum actus illam informantis, debet præſupponi actio unitiva generantis, per quam forma communicetur materiæ, tamquam actus propriæ potentiæ.

64 Dices: Actio illa unitiva Dei, debet habere aliquem terminum productum, cum ſit virtualiter tranſiens: Sed non videtur poſſe habere alium terminum productum, quam modum unionis copulantis Verbum naturæ humanæ: Ergo neceſſario admittendus eſt modus ille. Major patet, Minor probatur. Vel terminus ille eſſet Verbi ſubſiſtentia, vel humanitas aſſumpta? Sed non primum, cum Verbi ſubſiſtentia ſit increata, & ab æterno exiſtens. Neque etiam ſecundum, quia ut infra dicemus, humanitas fuit producta per actionem diſtinctam ab actione aſſumptiva, ſeu unitiva, quæ actio fuit vera generatio, ad quam Beata Virgo præbuit ſuum concurſum; cum tamen non influxerit in actionem aſſumptivam, ſeu unitivam humanitatis cum Verbo: Ergo actio unitiva Dei non poteſt habere alium terminum productum, quam modum unionis copulantis Verbum naturæ humanæ.

65 Reſpondeo, conceſſa Majori, negando Minorem. Ad probationem in contrarium dicendum, neque perſonalitatem Verbi, neque humanitatem aſſumptam, eſſe terminum productum per aſſumptionem, ſed hoc compoſitum ex divinitate & humanitate, quod dicitur Chriſtus: ſicut proportionaliter terminus productus per humanam generationem, neque eſt anima rationalis, cum fiat per creationem, neque ſimiliter corpus, quia ſupponitur generationi, cum dicat ſolam materiam, ut radicem hujus numero quantitatis, ſed eſt ſuppoſitum humanum.

66 Inſtabis: Licet Chriſtus ſit terminus qui, ſive totalis actionis Dei unitivæ, non tamen eſt terminus ejus quo, ſive formalis: Sed actio Dei unitiva, nedum habere debet terminum qui, ſive totalem de novo productum, ſed etiam terminum quo, ſive formalem, qui non poteſt eſſe alius quam modus unionis copulantis Verbum naturæ humanæ: Ergo talis modus debet admitti.

67 Reſpondeo, conceſſa Majori negando Minorem: duplex enim ſolet diſtingui actio, quarum una dicitur productiva, ſeu effectiva, altera vocatur unitiva, inter quas hoc intercedit diſcrimen, quod actio productiva efficit non ſolum terminum totalem, ſed etiam formalem: v. g. generatio leonis non ſolum producit totum compoſitum genitum, nimirum leonem, ſed etiam formam ſubſtantialem illius quam educit e ſinu materiæ: actio vero pure unitiva, producit quidem terminum totalem, non tamen formalem, quem ſolum conjungit alteri, ut patet in generatione hominis; homo enim generans producit quidem ipſum ſuppoſitum genitum, quod eſt terminus totalis generationis, non tamen producit animam rationalem, quæ eſt terminus formalis generationis humanæ, quia anima rationalis non educitur de potentia materiæ, ſicut aliæ formæ corporeæ, ſed a ſolo Deo creatur; unde homo generans habet ſolum illam unire materiæ, mediantibus diſpoſitionibus quæ illam introducunt.

68 Urgebis: Non poteſt intelligi quomodo terminus qui ſive totalis producatur, niſi per productionem termini formalis: Ergo ſi actio unitiva terminum qui, ſive totalem producat, etiam terminum quo, ſive formalem efficiet.

Sed nego Antecedens, ex eo enim producitur terminus qui, ſive totalis quod terminus formalis per actionem aliquam communicetur, & conjungatur alteri extremo, ſive per eamdem actionem terminus ille formalis producatur, ſive ſupponatur productus per aliam actionem; ſive etiam ſit aliquid improductum. Et ratio eſt, quia ex illa conjunctione præciſe termini formalis cum altero extremo, reſultat totum quod antea non erat.

Quod ſi adhuc inſtes, & dicas terminum formalem 69 non communicari alteri extremo cui antea non communicabatur, niſi per aliquid ſuperadditum, ipſa enim communicatio debet eſſe aliquid ab eo diſtinctum. Reſpondeo non poſſe communicari, niſi per aliquid ſuperadditum, quod ſit actio communicativa, concedo: quod ſit vinculum medians, & realiter diſtinctum, nego: quando terminus formalis eſt tantæ actualitatis ut ſit ex ſeipſo formaliter totum illud quod ſua communicatio, ſive exercitium efficiendi aliud extremum, dicit in recto, ut contingit in propoſito: nam ſicut principium activum, quod ratione ſuæ ſummæ actualitatis eſt formaliter ſua actio, infert effectum extra ſe, abſque aliquo medio, per hoc ſolum quod ad ipſum terminatur, ut contingit in Deo; ita etiam extremum alteri communicabile, quod eſt actus purus, & ratione ſummæ actualitatis ſuam communicationem ſibi identificat, non conjungitur ſive communicatur alteri extremo, per aliquid ſuperadditum per modum vinculi, ſed per ſeipſum immediate, connotando tamen actionem per quam aliud extremum ſibi applicat.

Objicies ſecundo: Debet aſſignari aliquod fundamen- 70 tum illius relationis quæ reſultat in humanitate Chriſti in ordine ad Verbum Divinum: At hoc non poteſt aliud quam modus ſubſtantialis unionis copulantis Verbum naturæ humanæ; non enim poteſt eſſe actio unitiva Dei, cum illa ſit formaliter immanens in Deo, ac proinde non recepta in humanitate; neque humanitas præciſe & ſecundum ſe; alias omnis humanitas fundaret talem relationem; nec etiam perſonalitas Verbi communicata humanitati, quandoquidem illa eſt terminus talis relationis: Ergo modus ille ſubſtantialis unionis neceſſario admittendus eſt.

Reſpondeo, conceſſa Majori, negando Minorem; nam 71 fundamentum remotum relationis, quæ reſultat in humanitate Chriſti in ordine ad Verbum Divinum, eſt ipſa actio unitiva Dei, per quam effective conjungit naturam humanam perſonalitati Verbi, & quæ licet ſit formaliter immanens, eſt tamen virtualiter tranſiens: fundamentum vero proximum eſt terminatio paſſiva humanitatis, ſive, quod idem eſt, ipſa humanitas, ut terminata perſonalitate Verbi, vel unitas realis perſonæ Chriſti, in qua natura divina & humana conveniunt. Quod poteſt declarari & illuſtrari exemplo relationis quam materia dicit ad formam, & forma ad materiam: illi enim Philoſophi qui non admittunt modum ſubſtantialem unionis inter materiam & formam, dicunt fundamentum remotum hujus relationis eſſe actionem unitivam generantis, per quam forma communicatur materiæ, & ipſi unitur; fundamentum vero proximum eſſe ipſam unitionem paſſivam, quæ nihil aliud eſt quam ſuſtentatio formæ, & informatio materiæ. Vel, ut alii volunt, fundamentum proximum hujus relationis eſt unitas compoſiti, ad cujus conſtitutionem materia & forma uniuntur. Idem proportionaliter dicendum eſt de relatione quæ reſultat in humanitate Chriſti in ordine ad Verbum Divinum, eam ſcilicet fundari remote in actione unitiva Dei, proxime vero in terminatione vel aſſumptione paſſiva humanitatis, vel, ut alii volunt, unitate perſonali Chriſti, in qua natura divina & humana conveniunt. Quod ut magis illuſtretur

Advertendum eſt hanc relationem, cum ſit altioris ordi- 72 nis, aſſimilari partim relationibus primi generis, quæ fundantur in unitate & numero; partim relationibus ſecundi generis, quæ fundantur in actione & paſſione. Ex hac ergo parte qua illa relatio eſt ſimilis relationibus primi generis, fundatur in unitate perſonali Chriſti; ex alia vero qua aſſimilatur relationibus ſecundi generis, fundatur in actione unitiva Dei, & in terminatione ſeu aſſumptione paſſiva humanitatis: talis enim terminatio, ſeu aſſumptio, eſt veluti quædam paſſio, non formaliter, ſed virtualiter: ſicut & ipſa actio unitiva Dei non eſt formaliter, ſed tantum virtualiter tranſiens.

Objicies tertio: Humanitas Chriſti prius prioritate naturæ 73 quam referretur ad Verbum Divinum, per ſui aſſumptionem immutata fuit: Sed hoc ſalvari nequit, niſi admittatur in humanitate modus ſubſtantialis unionis per quem formaliter conjungatur Verbo Divino: Ergo talis modus neceſſario admittendus eſt. Major videtur certa in doctrina D. Thomæ, qui variis in locis docet relationem prædicamentalem, qua humanitas conſequenter ad ſui aſſumptionem refertur ad Verbum Divinum, cauſſari ex mutatione non ipſius Verbi, ſed humanitatis quæ ad illud aſſumitur. Minor vero ſuadetur. Non videtur poſſe ſalvari quod aliqua natura priuſquam referatur ad aliud, immutetur, niſi antecedenter ad ejuſmodi relationem, vel aliquid de novo in ſe recipiat, vel aliquid ex iis quæ habebat prius, prioritate ſaltem naturæ, deperdat; Ergo cum humanitatis Chriſti in ſui aſſumptione ad Divinum Verbum, nihil amiſerit quod haberet prius, proprietate etiam naturæ, ut ſalvetur per talem aſſumptionem immutatam fuiſſe, neceſſe eſt fateri aliquid in ea fuiſſe receptum antecedenter ad ſui relationem ad Verbum, quod non poteſt eſſe aliud quam modus ſubſtantialis unionis.

74 Reſpondeo diſtinguendo Majorem: Humanitas Chriſti prius prioritate naturæ quam referretur ad Verbum, per ſui aſſumptionem immutata fuit, mutatione propria & rigoroſa, nego Majorem: mutatione impropria large ſumpta, concedo Majorem: & ſub eadem diſtinctione Minoris, nego Conſequentiam.

Explicatur ſolutio: In myſterio Incarnationis natura humana non mutatur propria & rigoroſa mutatione: Primo quia ad mutationem propriam & rigoroſam neceſſarium eſt ut res quæ dicitur mutata, ante receptionem ejus, ratione cujus mutata dicitur, præexiſtat: humanitas autem Chriſti non præexiſtat antequam terminaretur per perſonalitatem divinam, cum eodem inſtanti producta ſit & aſſumpta a Verbo, ut dicemus articulo ſequenti. Secundo, quia terminatio non eſt proprie receptio alicujus formæ, quæ tamen ad rigoroſam mutationem requiritur. Si autem loquamur de mutatione large & improprie ſumpta, concedi poteſt humanitatem Chriſti mutatam eſſe; quæ mutatio conſiſtit in hoc quod cum haberet naturalem inclinationem ad propriam ſubſiſtentiam, terminata fuit per alienam, ſcilicet divinam. Poteſtque hæc ſolutio & doctrina illuſtrari ex opinione probabili, quæ nullum inter materiam & formam modum unionis admittit; nam juxta hanc ſententiam, ut anima rationalis, de non unita corporis, fiat ipſi unita, & ad illud ut ad ſuam compartem referatur, non requiritur quod mutetur mutatione propria & rigoroſa, ſed ſufficit mutatio quædam impropria & large ſumpta, nimirum extrinſeca quædam connotatio, qua connotet materiam ut potentiam recipientem, quam antea non connotabat. Cur ergo pariter idem dici non poterit de humanitate aſſumpta a Verbo, eam ſcilicet priuſquam referatur ad Verbum, non debere immutari mutatione propria & rigoroſa, modum ſubſtantialem unionis recipiendo, ſed ſufficere mutationem largam & impropriam, quæ ex actione unitiva Dei, & paſſiva Verbi Divini terminatione ipſa advenit.

ARTICULUS IV.

Utrum aſſumptio humanæ naturæ ad perſonam Verbi Divini, ſit una eademque realiter actio cum creatione animæ, & productione humanitatis Chriſti?

75 NOn procedit difficultas iſta aſſumptione humanæ naturæ active ſumpta, prout ſe tenet ex parte Dei aſſumentis; certiſſimum enim eſt, quod cum in ſententia D. Thomæ, omnia operetur Deus per unam eamdemque realiter actionem formaliter immanentem, & virtualiter tranſeuntem, eadem entitative actio fuit per quam Deus animam Chriſti creavit, ejus humanitatem produxit, & ad perſonalitatem ſui Verbi eam aſſumpſit, ſed de aſſumptione humanæ naturæ paſſive ſumpta, prout ſe tenet ex parte ipſius termini, nempe animæ Chriſti, & ejus humanitatis. Hoc præmiſſo

76 In hujus difficultatis reſolutione eſt quorumdam modernorum ſententia, aſſerens unam & eamdem actionem realiter eſſe ſimul creationem animæ Chriſti, productionem, & aſſumptionem humanitatis ejus, ſub quadam eminenti ratione: ſicut anima rationalis ſub eminenti quadam ratione eſt ſimul vegetativa, ſenſitiva & rationalis. Ita Cabrera hic art. 11. diſp. 2. & quidam alii moderni. Oppoſitum docent alii Thomiſtæ, exiſtimantque creationem animæ Chriſti, generationem ipſius humanitatis, & ejus aſſumptionem ad perſonam Verbi Divini, eſſe tres actiones realiter inter ſe diſtinctas; quam ſententiam, ut probabiliorem, & in ſchola D. Thomæ communiorem eligens

77 Dico, tres illas actiones realiter inter ſe diſtingui.

Probatur primo concluſio ratione fundamentali: diſtinctio realis & ſpecifica actionum definitur ex diſtinctione ſpecifica terminorum, ut docet D. Thomas 1. p. q. 77. art. 3. Sed aſſumptio, productio humanitatis, & creatio animæ Chriſti, habent diſtinctos terminos. Ergo ſunt actiones ſpeciei & realiter diſtinctæ. Major patet. Minor probatur. Terminus formalis creationis eſt ipſa anima, quæ e nihilo educitur; terminus formalis generationis eſt ipſa humanitas, ſecundum ſe & abſolute ſumpta, & tandem terminus formalis aſſumptionis, ſeu actionis unitivæ, eſt ſubſiſtentia Verbi Divini, ut communicata naturæ humanæ, vel ipſa humanitas, ut terminata perſonalitate Verbi, de quo articulo ſequenti: Sed evidens eſt illos terminos inter ſe realiter diſtingui, diſtinctione ſaltem includentis & incluſi, humanitas enim importat aliquid præter animam rationalem, & ſimiliter ſubſiſtentia communicata humanitati includit aliquid quod non importat ipſa humanitas, ſcilicet perſonalitatem increatam Verbi: Ergo &c.

Dices, illa omnia attingi ſub una ratione ſuperiori, ad 78 quam diverſitas aſſignata ſe habet materialiter, & conſequenter non exigere dictas actiones.

Sed contra: Si illa omnia ſub una ratione attingerentur per unicam actionem, maxime quia ordinantur ad unam perſonam conſtituendam: Sed hoc non ſufficit, alias anima rationalis ſemper produceretur per eamdem actionem ſimul cum humanitate, quæ eſſet eminenter creatio & generatio; quia fruſtra fierent per plura, quæ poſſent fieri per pauciora; & juxta hanc reſponſionem, anima rationalis & humanitas attingi poſſent per eamdem actionem in quantum ordinarentur ad unum ſuppoſitum humanum conſtituendum: Sed hæc eſt contra communem Philoſophorum & Theologorum ſententiam: Ergo & illud.

Probatur ſecundo concluſio: Actio unitiva humanitatis 79 cum perſona Verbi, eſt altioris ordinis, quam ſit actio productiva ejuſdem humanitatis, & creativa animæ rationalis: Ergo diſtinguitur realiter ab illis. Conſequentia patet, Antecedens probatur. Actio unitiva pertinet ad ordinem ſupernaturalem & hypoſtaticum, actio vero productiva & creativa, ſunt ordinis pure naturalis: unde Beata Virgo concurrit per modum cauſſæ principalis ad productionem humanitatis Chriſti; ad unionem vero hypoſtaticam non concurrit per modum cauſſæ principalis, immo nec etiam in ratione cauſſæ inſtrumentalis, ut infra dicemus: Ergo actio unitiva humanitatis cum perſona Verbi, eſt altioris ordinis quam ſit actio productiva ejuſdem humanitatis, & creativa animæ rationalis.

Confirmatur: Actio creativa realiter diſtinguitur ab 80 actione quæ non eſt creatio: Sed productio animæ rationalis Chriſti, fuit vera actio creativa, utpote ex nihilo, immo ejuſdem rationis cum actione creativa animæ noſtræ, ut docet S. Thomas infra q. 6. art. 3. aſſumptio vero non fuit actio creativa, quia non fuit ex nihilo, ſed ex præſuppoſito ſubjecto, ſcilicet ex humanitate, quæ ex non unita facta fuit per illam actionem unita Verbo: Ergo creatio animæ Chriſti fuit actio realiter diſtincta ab ipſa aſſumptione.

Quod vero etiam totius humanitatis productio fuerit 81 actio ab ejus aſſumptione diſtincta, hac ratione ſuaderi poteſt. Quod præſupponitur aſſumptioni, ab ea diſtinguitur: Sed productio humanitatis ejus aſſumptioni præſupponitur, ſaltem prioritate naturæ, ut enim ait S. Thom. infra q. 4. art. 2. & 3. id quod aſſumitur, præintelligi debet aſſumptionis, cujus ratio eſt, quia aſſumptio eſt alicujus ad ſe ſumptio: Ergo productio humanitatis, ab ipſa aſſumptione diſtinguitur.

Objicies primo quædam SS. Patrum teſtimonia, quæ vi- 82 dentur adverſari noſtræ ſententiæ: nam D. Leo Papa Epiſtol. 11. ad Julian. ſic ait: *Natura noſtra non ſic aſſumpta eſt, ut prius creata, poſtea aſſumeretur; ſed ut ipſa aſſumptione crearetur.* Fulgentius de fide ad Petrum cap. 18. dicit *ipſum Verbum Deum, ſuæ carnis acceptione conceptum.* Similia habet lib. de Incarnatione & gratia c. 3. dicens, *Ipſa quippe acceptio carnis fuit conceptio virginalis.*

Reſpondeo illos SS. Patres iis locis nihil aliud velle 83 docere, quam hujuſmodi actionum concomitantiam: quamvis enim tres illæ actiones ſint diſtinctæ, omnes tamen fuerunt in eodem inſtanti temporis, immo quia actio creativa animæ Chriſti, & productio humanitatis, dependent & complentur ab aſſumptione modo inferius explicando, quatenus dant ſolum eſſe eſſentiæ, aſſumptio vero ponit eſſe & ſubſiſtere in ipſarum termino, ideo dicunt Sancti Patres carnem Chriſti fuiſſe productam per aſſumptionem,

Objicies ſecundo: Creatio animæ Chriſti ſicut & pro- 84 ductio humanitatis, eſt actio per quam anima, ſive humanitas, accepit eſſe: Sed anima Chriſti accepit eſſe per aſſumptionem, ſicut & ejus humanitas: Ergo creatio animæ Chriſti, & humanitatis hujus productio, non ſunt diverſæ actiones ab illius aſſumptione. Major patet, nam ſicut creari & produci, eſt accipere eſſe; ita creatio & productio, eſt actio per quam datur eſſe. Minor vero probatur: Anima Chriſti, & ejus humanitas, non habent aliud eſſe quam divinum, ut art. 6. oſtendemus: Sed hoc acceperunt per aſſumptionem: Ergo &c.

Reſpondeo negando Majorem, ad cujus probationem, 85 diſtinguo Antecedens: creari, ſicut & produci, eſt accipere eſſe, ſive formaliter, ſive concomitanter, concedo: ſemper formaliter, loquendo de eſſe exiſtentiæ nego.

Explicatur ſolutio: Creatio, ſicut & generatio, habet duplicem terminum, unum primarium, qui eſt eſſentia; & alium ſecundarium, qui eſt exiſtentia, & licet quando creatio eſt completa, & nullo modo impedita, & res quæ producitur, relinquitur in ſuo naturali modo, attingat utrumque terminum; quando tamen creatio impeditur, & manet incompleta, accipiens complementum ab alia actione ſimultanea, non eſt neceſſe quod attingat formaliter exiſtentiam, quia (ut dixi) eſt terminus ſolum ſecundarius ipſius creationis: hoc autem contingit in præſenti, licet enim creatio animæ Chriſti, natura ſua utrumque terminum attigiſſet, tamen de facto non attigit, quia

Verbum Divinum ad ſuum eſſe illam animam traxit, ac per conſequens fuit impedita propria exiſtentia.

Quod diximus de exiſtentia, debet applicari ſubſiſtentiæ: licet enim creatio habeat, quantum eſt de ſe, terminari ad rem ſubſiſtentem, non eſt tamen neceſſarium, quod ipſam ſubſiſtentiam ſemper attingat: nam cum ſubſiſtentia non habeat rationem termini primarii, ſed tantum ſecundarii creationis, poteſt impediri ipſa creatione quod illam attingat, maxime quando loco ipſius ſubſiſtentiæ, quæ deberet eſſe terminus ſecundarius creationis, ponitur in ipſa re creata alia ſubſiſtentia, ut contingit in præſenti.

86 Objicies tertio: Si humanitas Chriſti non eſſet producta ex vi ejuſdem actionis qua eſt unita Verbo, prius natura fuiſſet producta, quam unita Verbo: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris videtur certa, nam quando productio & aſſumptio alicujus rei ſunt actiones realiter diſtinctæ, ſemper productio natura eſt prior aſſumptione. Minor vero probatur: Si Chriſti humanitas prius natura eſſet producta, quam unita Verbo, ſequeretur B. Virginem non eſſe proprie matrem Dei, quia ejus conceptio, ſeu generatio, ad ſolam humanitatem complete terminaretur, prius natura quam aſſumeretur a Verbo, illique perſonaliter uniretur. Poteſtque hæc ratio hoc exemplo illuſtrari & confirmari. Si ignis produceret calorem, & aliud agens illum uniret ſubjecto, talis ignis diceretur quidem producere calorem, ſed non facere calidum: Ergo ſi alia fuit actio humanitatis productiva, ſcilicet generatio, & alia unitiva, ſcilicet aſſumptio, Beata Virgo, quæ ſolum concurrit ad productionem humanitatis, generavit quidem hominem, ſed non ipſum Chriſtum, ex divina & humana natura compoſitum, ſubindeque mater humanitatis, non autem Chriſti, & multo minus ipſius Dei, dici debet.

87 Reſpondeo primo negando ſequelam Majoris. Licet enim actio productiva humanitatis Chriſti ab ejus aſſumptione diſtinguatur, non ſequitur tamen illam prius natura fuiſſe complete productam, quam aſſumptam, & Verbo unitam; nam cum productio completa rei, ad illam ut exiſtentem terminetur, & humanitas Chriſti non exiſtat niſi per exiſtentiam Verbi, ut infra diſput. 8. art. 2. oſtendemus, implicat talem humanitatem eſſe complete productam, prius natura quam aſſumptam, & verbo unitam. De quo fuſius loco citato, in reſponſione ad tertiam objectionem. Dixi *complete productam*, quia ut ibidem dicemus, prius natura quam a Verbo aſſumeretur, erat in via & tendentia ad exiſtentiam, ſubindeque in fieri, ſeu produci, non tamen complete facta ſeu producta. Unde quando ad probationem Majoris dicitur, quod quando productio & aſſumptio alicujus naturæ ſunt actiones realiter diſtinctæ, ſemper productio illius eſt prior aſſumptione, diſtinguendum eſt: Productio illius in fieri ſeu produci, concedo: Productio illius completa & in facto eſſe, nego.

88 Reſpondeo ſecundo data & non conceſſa Majore, negando Minorem, ad cujus probationem negatur ſequela, & ad ejus probationem, inprimis dici poteſt cum S. Thoma infra q. 32. art. 4. mulierem non ideo generare filium, quod eliciat actionem generativam, ſed quia miniſtrat materiam ex qua, virtute activa ſeminis virilis, formatur corpus, & producitur natura ſubſiſtens: unde ut Beata Virgo dicatur & vere ſit mater Chriſti, ſufficit quod miniſtraverit materiam ad formationem humanitatis ejus, quamvis nullum habuerit concurſum activum circa illam, & multo minus circa unionem perſonalitatis Verbi cum natura humana, ad quam ne inſtrumentaliter quidem concurrit, ut infra oſtendemus.

Si quis autem ſequi velit ſententiam Medicorum, exiſtimantium mulierem non ſolum paſſive, ſed etiam active, ad generationem, ſeu formationem fœtus concurrere, ſubindeque ad productionem naturæ ſubſiſtentis, reſpondere poterit cum Nazario hic, quod ut B. Virgo dicatur concepiſſe & genuiſſe Deum, non requiritur quod ejus actio fuerit unitiva humanitatis Chriſti ad ſuppoſitum Verbi Divini, ſed ſufficit quod Chriſti humanitas in eodem inſtanti fuerit ad unitatem Verbi perſonalem aſſumpta, in quo ejuſdem humanitatis conceptio terminata fuit; quia tunc ſuppoſitum Verbi Divini cenſetur ultimate complere & terminare actionem generativam Beatæ Virginis, cum illud præſtet perſonalitas Verbi Divini, ſecluſis imperfectionibus, quod feciſſet propria ſubſiſtentia humanitatis, ſi reſultaſſet.

Ad exemplum vero de igne dicendum quod ſi actio ignis eſſet de ſe unitiva caloris cum aliquo ſubjecto, licet virtute divina ſubſtitueretur aliud, talis ignis diceretur facere calidum, non vero ſi talis actio non eſſet unitiva caloris cum aliquo ſubjecto. Unde cum generatio qua Beata Virgo formavit Chriſti humanitatem, ex natura ſua eſſet actio unitiva talis humanitatis, cum ſuppoſito connaturali, quamvis virtute divina, per aliam actionem poſitum ſit & ſubſtitutum ſuppoſitum Verbi Divini, poteſt nihilominus Beatiſſima Virgo vere dici genuiſſe Chriſtum, ſive Deum & hominem ſimul.

ARTICULUS V.

Quiſnam ſit terminus totalis, & formalis actionis unitivæ Dei, ſeu aſſumptionis humanitatis ad Verbum.

SUpponimus ex Philoſophia poſſe dari alicujus actionis 89
duplicem terminum, alium totalem, ſeu *qui*, & alium formalem, ſeu *quo*. Totalis eſt ille qui adæquate correſpondet actioni, & ipſam ſic terminat: formalis vero eſt ipſa ratio, ſeu forma a qua effectus habet eſſe, v. g. in generatione ſubſtantiali, terminus qui, ſeu totalis, eſt ſuppoſitum, ſeu compoſitum ex natura & ſubſiſtentia; terminus vero quo, ſeu formalis, eſt forma ipſa ſubſtantialis, qua compoſitum habet eſſe. Hoc præmiſſo

Circa terminum qui ſive totalem actionis unitivæ Dei, 90
ſeu aſſumptionis humanitatis ad Verbum, nulla eſt inter Theologos controverſia; omnes enim unanimiter docent, talem terminum eſſe Chriſtum, ſeu perſonam compoſitam ex divina & humana natura. Sed de ejus termino quo, ſeu formali, varia ſunt Auctorum placita. Suarez enim hic diſp. 8. ſect. 3. aſſerit terminum formalem hujus actionis eſſe modum ſubſtantialem unionis, quo Verbum Divinum humanitati aſſumptæ copulari exiſtimat. Vaſquez hic diſput. 19. c. 2. vult naturam humanam eſſe terminum formalem hujus actionis. Alii cum Gabr. in 3. diſtinct. 1. art. 1. cenſent illius actionis terminum eſſe qualitatem quamdam ſupernaturalem in natura humana productam, quam gratiam unionis appellant. Thomiſtæ vero, excepto Aravio, docent actionem unitivam habere pro termino formali perſonalitatem Verbi; ut connotat naturam humanam, cui dat eſſe ſubſiſtentem.

§. I.

Statuitur vera ſententia.

DIco primo: Terminus qui ſive totalis aſſumptio- 91
nis, ſeu actionis unitivæ Dei, eſt Chriſtus, ſeu perſona compoſita ex humana & divina natura. Ita communiter Theologi.

Probatur breviter: Terminus qui, ſive totalis, actionis unitivæ duorum extremorum, eſt compoſitum ex illis reſultans: Sed Chriſtus eſt compoſitum ex actione unitiva humanitatis cum divinitate reſultans: Ergo eſt terminus qui, ſive totalis, aſſumptionis, ſeu actionis unitivæ Dei. Minor conſtat ex dictis art. 2. hujus diſputationis. Major vero inductione manifeſtari poteſt, in omnibus aliis actionibus unitivis, præcipue generatione & reſurrectione hominis, in quibus terminus qui, ſive totalis, eſt ipſum compoſitum ex partibus unitis, vel reunitis reſultans. Et ratio eſt, quia per tales actiones, id quod per ſe intenditur, non eſt niſi compoſitum, ex unione extremorum conſurgens.

Dico ſecundo: quamvis daretur modus aliquis ſubſtan- 92
tialis unionis, quo humanitas jungeretur formaliter Verbo Divino, ille non eſſet terminus formalis aſſumptionis, ſeu actionis unitivæ Dei.

Probatur: Licet daretur modus unionis inter materiam & formam, ille tamen non eſſet terminus formalis generationis: Ergo ſimiliter, quamvis poneretur modus aliquis ſubſtantialis unionis, quo Verbum humanitati aſſumptæ copularetur, non eſſet propterea terminus formalis aſſumptionis, ſeu actionis unitivæ Dei. Conſequentia manifeſta videtur ex paritate rationis. Antecedens vero docetur communiter a Philoſophis in libris de generatione, ſolis Conimbricenſibus exceptis, & hac ratione ſuadetur. Terminus formalis generationis eſt ille per quem conſtituitur terminus totalis: At terminus totalis generationis, nempe compoſitum, vel ſuppoſitum, non conſtituitur per ipſam unionem, cum unio non ſit pars, ſed purus nexus partium; ſed per ipſam formam, ſive totalem, qualis eſt humanitas, ſive partialem, qualis eſt anima rationalis: Ergo terminus formalis generationis non eſt unio, ſed forma; terminus quidem formalis totalis, forma totalis, verbi gratia humanitas; terminus vero formalis partialis, forma partis, puta anima rationalis.

Ex quo probari poteſt directe concluſio, ſic. Terminus formalis actionis unitivæ Dei, eſt id per quod conſtituitur terminus totalis, ſive quod idem eſt, debet eſſe natura termini totalis producta, vel communicata: Sed modus ſubſtantialis unionis, quamvis admitteretur in humanitate Chriſti, non eſſet natura termini totalis: Ergo quamvis daretur, non eſſet terminus formalis actionis unitivæ Dei. Major conſtat ex dictis, & probatur a D. Thom. q. 2. de pot. art. 1. quia terminus formalis cujuslibet actionis eſt ille per quem fit, ut paſſum, ſeu terminus totalis, ſit quodammodo ſimilis vel idem cum agente. Unde etiam Minor conſtat: nam modus ille ſubſtantialis non eſt id ratione

tione cujus Chriſtus eſt ſimilis, vel potius idem in perſona cum Deo, ſeu Verbo.

93 Dico tertio: Terminus formalis aſſumptionis, ſeu actionis unitivæ Dei, non eſt natura humana aſſumpta a Verbo, ſed ipſa Verbi Divini perſonalitas, ſeu ſubſiſtentia, communicata humanitati.

Probatur: In omni actione unitiva id habet rationem termini formalis, quod habet rationem actus, & perfectivi, non vero quod habet rationem materiæ & perfectibilis: At in aſſumptione humanitatis, quæ eſt actio unitiva, id quod habet rationem actus & perfectivi, eſt perſonalitas Divina, ut communicata humanitati: ipſa vero humanitas ſe habet ad illam, tamquam quid materiale & perfectibile per ipſam: Ergo terminus formalis aſſumptionis, non eſt natura humana aſſumpta a verbo, ſed ipſa Verbi Divini perſonalitas, ut humanitati communicata. Minor eſt certa. Major vero conſtat ex his quæ docentur in phyſica de termino generationis hominis, ubi dicitur quod non materia, ſed anima, & non ut utcumque, ſed ut unita, ſeu communicata ipſi materiæ, eſt terminus formalis generationis hominis.

§. II.

Solvuntur objectiones.

94 OBjicies primo contra 1. concluſionem: Terminus qui aſſumptionis debet eſſe aliquid creatum: Sed Chriſtus non eſt aliquid creatum: Ergo non eſt terminus qui aſſumptionis. Minor patet, quia Chriſtus non exiſtit, niſi exiſtentia divina, ut infra oſtendemus, unde hæc propoſitio, *Chriſtus eſt creatura*, eſt abſolute falſa. Major vero probatur. Terminus qui ſive totalis aſſumptionis eſt aliquid in tempore factum: Sed quod fit in tempore per veram & realem actionem, eſt quid creatum: ergo &c.

95 Reſpondeo quod ſi loquamur de termino totali aſſumptionis materialiter, ratione terminorum ex quibus coaleſcit, neque eſt quid creatum, neque quid increatum, ſed utrumque ſimul; immo quia includit humanitatem, quæ conſtat ex partibus ſeorſim factis per creationem, & ipſam divinitatem, eſt quid increatum ratione divinitatis, quid creatum ratione materiæ, & animæ rationalis, ratione vero humanitatis eſt quid genitum, immo & in quantum homo. Ceterum loquendo de ipſo termino totali formaliter, qui ex prædicta actione unitiva conſurgit, eſt quid creatum, non ſumendo ſtricte creationem, prout dicit productionem ex nihilo, quia revera eſt ex aliquo priori, ſcilicet divinitate & humanitate; ſed late, prout ſignificat quamcumque actionem per quam aliquid, quod antea non erat, habet eſſe de novo: Chriſtus enim factus eſt in tempore per aſſumptionem humanitatis ad Verbum, juxta illud Joann. *Verbum caro factum eſt*, & iſtud in Symbolo, *Qui conceptus eſt de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine, & Homo factus eſt.* Ratio id ſuadet: Ad hoc enim ut aliquod compoſitum dicatur factum formaliter, non eſt neceſſe quod per actionem ex qua reſultavit, producta fuerint extrema, ſed ſufficit quod fuerint ad invicem copulata. Si quis enim albedinem præexiſtentem ſeparatam, uniret ſubjecto, vere produceret album. Item ſi anima rationalis & materia eſſent ab æterno, & in tempore unirentur ad componendum hominem, talis homo vere in tempore produceretur, eſſetque factus in tempore, etſi partes ſecundum ſe eſſent æternæ. Pariter ergo dicendum eſt, quod licet per unionem humanitatis ad Verbum, non fiat ipſum Verbum, immo nec etiam ipſa humanitas, dici tamen debet, quod fiat Chriſtus, qui eſt quid compoſitum ex Verbo & humanitate.

96 Objicies ſecundo cum Suarez contra 2. concluſ. Terminus formalis actionis productivæ ſui termini totalis, ſemper debet eſſe quid productum per talem actionem; alias enim talis actio non eſſet factiva ipſius termini totalis, cum nihil in eo poſſet aſſignari productum per talem actionem: At nihil poteſt dari productum per aſſumptionem, ſeu actionem Dei unitivam, præter modum unionis, quo Verbum humanitati aſſumptæ conjungatur: Ergo talis modus unionis admittendus eſt, & pro termino formali aſſumptionis aſſignari debet.

97 Reſpondeo negando Majorem, nam in divinis terminus formalis generationis filii, non eſt filiatio, quæ per eam producitur, ſed eſſentia, quæ non producitur, ſed communicatur; ut docetur in Tract. de Trin. & in humanis terminus formalis generationis hominis eſt anima rationalis, quæ non producitur per ipſam generationem, ſed ſolum unitur materiæ. Cur ergo ſimiliter ſubſiſtentia Verbi Divini non poterit eſſe terminus formalis aſſumptionis, ſeu actionis unitivæ Dei, quamvis per illam non producatur, ſed dumtaxat naturæ humanæ communicetur? Ad probationem in contrarium, dicendum eſt, quod ut actio dicatur productiva termini totalis, non eſt neceſſe quod producat aliquod ex extremis, ex quibus reſultat, ſed ſufficit quod illa inter ſe conjungat, quia ex tali conjunctione ipſe terminus totalis reſultat, ut in ſolutione præcedentis objectionis duplici exemplo declaravimus.

Objicies tertio contra 3. concluſionem: Quod conſti- 98
tuit terminum totalem alicujus actionis eſt terminus formalis illius: Sed humanitas conſtituit terminum totalem aſſumptionis, nempe Chriſtum, qui in ſpecie hominis per humanitatem conſtituitur: Ergo humanitas eſt terminus formalis.

Reſpondeo diſtinguendo Majorem: Quod conſtituit ter- 99
minum totalem, per modum actus perfectivi, eſt terminus formalis actionis productivæ, concedo Majorem. Quod conſtituit quomodocumque, nego Majorem: materia enim ingreditur conſtitutionem termini totalis generationis, illumque in ratione materialis conſtituit, & tamen non ipſa, ſed forma eſt terminus formalis ipſius generationis: Similiter diſtinguo Minorem. Humanitas conſtituit terminum totalem aſſumptionis, per modum potentiæ & perfectibilis a divino ſuppoſito, ad cujus eſſe trahitur, concedo Minorem, & nego Conſequentiam. Licet ergo humanitas & perſonalitas Verbi Divini, ad conſtituendum Chriſtum concurrant, quia tamen humanitas hoc facit non exercendo formaliter rationem actus ut perfectivi, ſed potius ut perfectibilis, & materialis, reſpectu perſonalitatis Verbi divini, ideo non illa, ſed ſubſiſtentia Verbi Divini, ut ipſi communicata, terminus formalis aſſumptionis dici debet.

Dices, Perſonalitas Verbi eſt ſuſtentans ipſam humanitatem: Ergo ſe habet per modum materiæ, & non per modum actus in ordine ad illam.

Sed facile reſpondetur, diſtinguendo Ant. Eſt ſuſtentans 100
humanitatem paſſive, & per modum ſubjecti recipientis, nego: Active ac per modum termini & actus eam complentis & perficientis, ac facientis ſubſiſtere, concedo, & nego Conſequentiam; quod enim hoc ſecundo modo ſuſtentat aliud, non per modum materiæ, & perfectibilis, ſed per modum actus & perfectivi ſe habet.

Objicies quarto: Si perſonalitas Verbi eſſet terminus 101
formalis aſſumptionis, aſſumptio naturæ angelicæ (ſi Deus vellet eam aſſumere ad ſubſiſtentiam Verbi) eſſet ejuſdem ſpeciei cum aſſumptione naturæ: Sed hoc dici nequit: Ergo &c. Majoris ſequela patet, quia haberet eumdem terminum formalem, & conſequenter ſpecificantem. Minor etiam clara videtur, quia per aſſumptionem naturæ angelicæ conſtitueretur aliquod totum diverſæ ſpeciei ab eo quod eſt conſtitutum per aſſumptionem naturæ humanæ, nempe hic Angelus.

Reſpondeo 1. negando Majorem, quia licet eſſet idem 102
terminus formalis aſſumptionis materialiter, nempe perſonalitas Verbi, non tamen ſub eadem ratione formali: ſicut enim unica res materialiter poteſt inducere rationem termini ad quem duorum motuum contrariorum, puta ſurſum & deorſum, quatenus connotat diverſum medium, & diverſum terminum a quo: ita etiam eadem perſonalitas Verbi materialiter, poteſt induere multiplicem rationem termini formaliter diverſarum aſſumptionum, prout poteſt hanc aut illam naturam connotare, eam terminando & complendo; quod maxime ex eo verificatur quod cum ſit omnibus modis infinita, continet eminenti modo cujuslibet creatæ ſubſiſtentiæ perfectionem, atque ita terminat naturam humanam, ut continet perfectionem perſonalitatis ipſius, terminaret vero naturam angelicam, prout continet perſonalitatis angelicæ perfectionem.

Reſpondeo 2. data Majori, negando Minorem, quam- 103
vis enim aſſumptione naturæ angelicæ conſtitueretur unum diverſum in ſpecie ab eo quod eſt conſtitutum per aſſumptionem naturæ humanæ, illa tamen diverſitas ſe haberet materialiter ad aſſumptionem, quia illud conſtitutum eſſet formaliter eadem perſona, quamvis in alia natura ſubſiſtens; atque ita aſſumptio eſſet formaliter eadem, quamvis materialiter aliquo modo diverſa, ratione diverſitatis naturæ.

ARTICULUS VI.

Utrum unio hypoſtatica, in ratione unionis, ſit omnium maxima?

DIxi *in ratione unionis*, quia de unione hypoſtatica, 104
in ratione doni, ſeu beneficii conſiderata, egimus diſp. 4. art. 1. ubi illam eſſe omnium donorum & beneficiorum Dei præſtantiſſimum, & perfectiſſimam omnium communicationum ad extra, fuſe oſtendimus. Cum autem unio claudat in ſe & extrema quæ conjunguntur, & medium in quo uniuntur, poteſt dici major vel minor dupliciter, nimirum ex parte extremorum, & ex parte medii. His præmiſſis.

Dico primo: Unio hypoſtatica ex parte extremorum 105
quæ uniuntur, ſcilicet naturæ humanæ, & divinæ, non eſt maxima unionum. Ita D. Thom. hic art. 9.

Probatur breviter ratione quam ibid. inſinuat. Tanto minor eſt unio aliqua ex parte extremorum, quanto ma-

gis extrema illa diſtant, ſive quanto minorem habent proportionem; ideo enim minor eſt unio accidentis & ſubjecti, quam materiæ & formæ, quia accidens & ſubjectum minorem habent proportionem, quam materia & forma: Sed minor eſt proportio inter ea quæ per unionem hypoſtaticam conjunguntur, quam inter plura alia, quia natura humana & divina, quæ ſunt hujuſmodi extrema, non habent naturalem inclinationem & coaptationem ad unionem, ſicut materia & forma v. g. ſed ſolum eſt potentia obedientialis in natura humana: Ergo unio humanæ naturæ & divinæ in Chriſto non eſt maxima, ſi conſideretur ex parte extremorum.

106 Dico ſecundo: Unio hypoſtatica, ex parte ejus in quo uniuntur in Chriſto natura humana & divina, eſt maxima unionum. Ita S. Thom. loco citato, & Theologi communiter contra Durandum.

Probatur: Tanto major eſt unio aliquorum, quanto ſimplicius & magis unum eſt medium quo invicem uniuntur, & minus ab extremis unitis differt: Sed in unione hypoſtatica medium eſt ſimplicius, & minus ab extremis differt, quam in omnibus aliis unionibus creatis: Ergo &c. Major patet, perfectio enim unionis debet ſumi ex perfectione & ſimplicitate medii, ſeu vinculi, quo extrema conjunguntur. Minor vero probatur, & primo quantum ad ſimplicitatem medii, evidens eſt, quia perſona Verbi Divini, quæ eſt medium, ſeu vinculum, in quo ſubſtantialiter & hypoſtatice natura divina & humana conjunguntur, eſt ſimpliciſſima, & una per eſſentiam. Quantum vero ad minorem ejus diſtinctionem ab extremis, etiam conſtat, quia ſubſiſtentia Verbi Divini non eſt medium realiter aut formaliter diſtinctum ab altero extremo, nempe natura divina, ſed ſolum ratione; in ceteris autem unionibus creatis, medium ſecundum rem eſt diſtinctum ab utroque extremo unionis. Ex quo ſequitur, ſolam unionem Perſonarum SS. Trinitatis (in qua medium in quo uniuntur, nimirum divina eſſentia, identificatur realiter & formaliter cum omnibus extremis) eſſe majorem unione hypoſtatica, hanc vero excedere reliquas omnes. Unde Bern. lib. 5. de conſid. prope medium: *Inter omnes unitates arcem tenet unitas Trinitatis, in qua tres perſonæ ſunt una ſubſtantia; ſecundo loco illa præcellit, in qua e contrario tres ſubſtantiæ ſunt una in Chriſti perſona.* Nec dici poteſt illum loqui de unione, quantum ad dignitatem & perfectionem, non vero quantum ad formalem rationem unionis, ſicut interpretatur Durandus; alias (ut recte notavit Cajetanus) falſo dixiſſet D. Bern. primum locum tenere unionem Trinitatis; quia non minoris dignitatis & perfectionis eſt Perſona Divina, in qua tres ſubſtantiæ, ſcilicet corpus, anima, & divinitas conjunguntur, quam divina eſſentia, in qua tres perſonæ SS. Trinitatis ſubſiſtunt.

107 Contra 1. concluſionem nullum eſt argumentum alicujus momenti, ſed contra ſecundam poteſt iſtud opponi. Illa unio eſt major in ratione unionis, ex qua fit aliquid magis unum: Sed ex unione materiæ & formæ efficitur magis unum, quam ex unione hypoſtatica: Ergo unio materiæ & formæ major eſt in ratione unionis, unione hypoſtatica. Major patet, nam ratio unionis conſiſtit in unitate vel indiviſione reſultante ex extremis unitis. Minor vero probatur: Ex unione materiæ & formæ fit aliquid unum in natura & in ſuppoſito: ex unione vero hypoſtatica fit unum ſolum in ſuppoſito: Ergo ex unione materiæ & formæ efficitur aliquid magis unum, quam ex unione hypoſtatica.

Confirmatur 1. Illa magis uniuntur, quæ minus ſunt ſeparabilia: Sed materia & forma minus ſunt ſeparabiles, quam duæ naturæ in Chriſto: Ergo &c.

108 Confirmatur 2. Major eſt unio extremorum quæ ex ſua natura ſunt ad invicem unibilia, quam eorum quæ ex natura ſua ad invicem non proportionantur & coaptantur: Sed materia & forma ex natura ſua ſunt unibilia, cum habeant rationem potentiæ & actus, non autem Divinitas & humanitas in perſona Verbi: Ergo &c.

109 Ad objectionem, conceſſa Majori, nego Minorem, ad cujus probationem dicendum cum D. Thom. hic art. 9. ad 3. *quod unitas divinæ perſonæ eſt major quam ſit unitas & perſonæ & naturæ in nobis: & ideo unio Incarnationis eſt major, quam unio animæ & corporis in nobis.* Itaque compoſitum ex materia & forma eſt quidem pluribus modis, non tamen magis unum, quam natura divina & humana in Chriſto. Vel ut alii dicunt, unio materiæ cum forma eſt major unione hypoſtatica extenſive, non intenſive, de quo ſolum eſt quæſtio.

110 Ad 1. confirmationem, nego Majorem, inſeparabilitas enim non eſt ſignum majoris unionis, alias unio intellectus cum anima, eſſet major unione naturæ ad ſuam perſonalitatem, quod eſt falſum, cum iſta ſit ſubſtantialis, illa vero accidentalis. Similiter unio quantitatis ad corpus, eſſet major unione animæ cum corpore; cum quantitas non poſſit a corpore ſeparari.

Ad 2. nego etiam Majorem, perfectio enim unionis non debet peti ex inclinatione naturali extremorum, ſed potius ex ſimplicitate & indiviſibilitate medii in quo uniuntur. Unde tam bene uniuntur accidentia ſupernaturalia ſubjecto, quam naturalia. Similiter etiam major eſt unio eſſentiæ divinæ in ratione ſpeciei cum intellectu beatorum, quam unio accidentium cum ſubjecto. Quomodo autem hæc unio eſſentiæ divinæ non ſuperet unionem hypoſtaticam, conſtat ex dictis: illa enim eſt tantum intentionalis, accidentalis, & inferioris ordinis, nec tollit abſolute quin extrema unita habeant proprium eſſe diſtinctum: iſta vero eſt phyſica, ſubſtantialis ſuperioris ordinis, ſcilicet hypoſtatici, & extrema non habent niſi unicum eſſe ſimpliciſſimum.

111 Ex dictis inferes, unionem hypoſtaticam, non ſolum ut dicit naturæ divinæ & humanæ in perſona Verbi conjunctionem, ſed etiam ut dicit conjunctonem humanitatis cum perſonalitate Verbi, eſſe maximam omnium unionum. Nam intimior, vel ſaltem immediatior eſt conjunctio humanitatis cum Verbo, quam cum natura divina: Ergo ſi conjunctio humanitatis cum natura divina, eſt major omni alia diſtinctorum conjunctione, potiori jure idem dici debet de conjunctione humanæ naturæ cum Verbo. Addo quod, ſimplicitas perſonæ Verbi, quæ per ſeipſam connectit ſibi humanitatem, conſtituit compoſitum ex perſona Verbi & natura humana magis unum, quam ſit quodcumque aliud compoſitum.

DISPUTATIO VII.

De cauſſa morali ſeu meritoria Incarnationis.

1 NOn agimus hic de cauſſa phyſica Incarnationis, quia circa illam nulla occurrit celebris difficultas & controverſia inter Theologos, omnes enim ut certum, & indubitatum ſupponunt, nullam creaturam poſſe eſſe cauſſam principalem unionis hypoſtaticæ: Tum quia illa unio eſt in ſupremo vertice ſupernaturalitatis, atque adeo cauſſam principalem poſtulat ſupra naturam, longe potiori jure quam entia cetera ſecundum ſubſtantiam ſupernaturalia, quæ non niſi a Deo ut cauſſa principali prodire poſſunt, ut de gratia habituali in tractatu de gratia oſtendimus. Tum etiam; quia prævenienda hic fuit emanatio naturalis ſubſiſtentiæ ex humanitate profundendæ, quam emanationem, utpote neceſſariam, nulla vis creaturæ inhibere poteſt; unde neceſſe eſt ut virtus altiſſimi talem effluxum impediat; ſubſtituendo loco ſubſiſtentiæ creatæ, quæ ex humanitate Chriſti connaturaliter reſultare debebat, increatam Verbi Divini perſonalitatem. Unde

2 Solum poteſt eſſe difficultas de cauſſa inſtrumentali talis unionis, an ſcilicet aliqua creatura ad eam concurrere potuerit inſtrumentaliter? Sed communior & probabilior Thomiſtarum ſententia hoc repugnare affirmat; quia nimirum omnis actio inſtrumentaria debet habere aliquem terminum, & recipi in aliquo ſubjecto: nullus vero poteſt in unione hypoſtatica aſſignari terminus correſpondens actioni inſtrumentariæ creaturæ, non quidem ipſa ſubſiſtentia Verbi Divini, ut communicata humanitati; illa enim, cum ſit ordinis divini & increati, a nulla creatura attingi poteſt, ſicut nec ipſum Verbum Divinum. Neque nexus medius copulans verbum cum humanitate, quia in probabiliori Thomiſtarum ſententia non datur talis nexus intermedius, ſed ſubſiſtentia Verbi Divini, immediate humanitati conjungitur, ut diſp. præcedenti art. 3. oſtendimus. Similiter ejuſdem actionis inſtrumentariæ nullum poteſt dari ſubjectum: non enim Verbum, quod eſt actus purus, & incapax mutationis; nec humanitas, quæ ante unionem non fuit, cum illius productio, & aſſumptio ad ſubſiſtentiam Verbi in eodem inſtanti fuerint; illaque, juxta communem Thomiſtarum ſententiam, non exiſtat per exiſtentiam propriam, ſed per exiſtentiam Verbi de quo diſp. ſequenti: Ergo nulla creatura poteſt ad unionem hypoſtaticam inſtrumentaliter concurrere. Unde Abacuc 3. de illa dicitur: *Domine opus tuum*, id eſt talis unio eſt opus ita tibi proprium & ſingulare, ut fieri poſſit a te ſolo, cujus eſt mirabilia magna facere. Unde licet beata Virgo revera ſit mater Dei, non fuit tamen elevata a Deo ut inſtrumentum, ad conjungendam hypoſtatice humanitatem Verbo Divino: tum quia talis concurſus inſtrumentalis, ut jam oſtendimus, impoſſibilis eſt: tum etiam quia etſi poſſibilis eſſet, ille tamen non requiritur, ut ea vere ſit ac dicatur Mater Dei, cum concurſus matris in productione filii non ſit inſtrumentalis, ſed principalis; & cum ad hoc ſufficiat, quod B. Virgo eumdem concurſum exercuerit in conceptione Chriſti, quem aliæ matres præbere ſolent in conceptione filiorum; qui concurſus, in opinione Ariſtotelis, & D. Thomæ, non eſt activus, ſed dumtaxat paſſivus; & conſiſtit in eo quod mater materiam aptam formationi fœtus ſubminiſtrat; hoc eſt ſanguinem bene decoctum, & ultimate diſpoſitum ad humani corporis formationem utero ſuo vitaliter præbet; quod corpus ex tali ſanguine factum, virtute activa, in ſemine viri contenta, ultimate diſponitur ad recipiendam animam rationalem, quæ a Deo infunditur, & ex ejus unione cum corpore ſic diſpoſito & organizato, reſultat ſubſiſtentia creata, conſtituens ſuppoſitum, quod eſt terminus ipſius generationis. Eumdem ergo concurſum B. Virgo exercuit in conceptione Chriſti, miniſtravit enim puriſſimum ſanguinem, ex quo virtute activa Spiritus Sancti, ſupplente concurſum viri, formatum fuit corpus Chriſti, & ultimo diſpoſitum & organizatum ad recipiendam animam rationalem, ex cujus unione cum corpore debebat connaturaliter reſultare ſubſiſtentia creata, tamquam terminus ultimo completivus generationis; Sed loco illius fuit ſubſtituta & ſubrogata ſubſiſtentia increata Verbi Divini, quæ ultimo complevit & terminavit concurſum illum paſſivum B. Virginis, & operationem Spiritus Sancti, ſupplentis concurſum activum viri. Unde illa vere & proprie eſt Mater Dei, quamvis (ut ait D. Thomas infra quæſt. 32. art. 4. in corp.) *In ipſa conceptione Chriſti, nihil active operata ſit, ſed ſolam materiam miniſtraverit.* Quare ad hoc non requiritur quod B. Virgo attigerit inſtrumentaliter unionem hypoſtaticam humanitatis cum perſonalitate Verbi Divini, ut nonnulli Recentiores affirmant, quorum hac in re pietas non eſt laudanda, quia ait D. Bernardus epiſt. ad Lugdunenſes: *Honor Reginæ judicium diligit. Virgo Regia falſo non eget honore veris cumulata honorum titulis, infulis dignitatum.*

3 Nec obſtat quod aliqui ex SS. Patribus concurſum illum inſtrumentalem reſpectu unionis hypoſtaticæ B. Virgini tribuere videantur: Ambroſius enim Epiſt. 82. ſic ait: *Per hominem caro electa eſt de vero paradiſo, & per Virginem juncta eſt Deo.* Bernardus vero homil. 4. ſuper Miſſus eſt, docet B. Virginem fuiſſe mulierem illam quæ bene fermentavit tria ſata Evangelica; quia videlicet carnem animæ & divinitati conjunxit. Demum Iſichius hom. 2. de Deipara, ſub finem, eam *Inſtrumenta Incarnationis*, appellat. Non obſtant, inquam, illa teſtimonia, Ambroſius enim ſolum intendit, quod per Virginem caro juncta eſt Deo diſpoſitive, quia per illam præparata eſt caro quæ uniretur Deo. In quo etiam ſenſu Bernardus interpretari debet, dum ait B. Virginem tria ſata evangelica fermentaſſe &c. hoc enim non debet intelligi de cauſſalitate effectiva circa unionem hypoſtaticam, ſed tantum de diſpoſita, quia puriſſimum ſanguinem ſubminiſtravit & præparavit, ad formandam Chriſti humanitatem, quæ hypoſtatice fuit unita Verbo Divino. Similiter etiam Iſichius B. Virginem Incarnationis inſtrumentum appellavit, quia materiam ad formandam Chriſti humanitatem Spiritui Sancto præbuit. Unde nomen inſtrumenti in ea rigoroſa ſignificatione non accepit, qua uſurpari ſolet a Philoſophis, ſed in latiori, qua inſtrumentum appellari ſolet quidquid ad productionem alterius quocumque modo concurrit.

ARTICULUS I.

An Chriſtus per opera, prioritate temporis vel natura præcedentia unionem hypoſtaticam, eam promeruerit, vel ſaltem mereri potuerit?

§. I.

Duplici concluſione difficultas reſolvitur.

DIco primo: Chriſtus per nullam operationem, ſeu primi, ſeu ſecundi generis, unionem hypoſtaticam meruit.

4 Pro intelligentia hujus concluſionis, notandum eſt, duobus modis intelligi poſſe Chriſtum unionem hypoſtaticam meruiſſe: Primo, ita ut affirmetur, Chriſtum prius tempore quam ejus humanitas Verbo uniretur, fuiſſe aliquandiu purum hominem, poſtea vero provectum fuiſſe ad dignitatem Filii Dei naturalis, ob merita. Secundo, ut aſſeratur Chriſtum, quamvis ab initio productionis ſuæ ſemper potitum Verbi perſonalitate, eique unitum, tamen prius natura quam humanitas ejus perſonalitate divina terminaretur, elicuiſſe actiones meritorias, quibus provehi ad unionem cum Verbo mereretur. Utrumque ergo modum promerendi unionem hypoſtaticam in hac concluſione excludere, & meritum tam tempore quam natura præcedens unionem hypoſtaticam, Chriſto, vel humanitati ejus, denegare intendimus.

5 Et quidem quantum ad priorem ſenſum, res eſt certa de fide, nam affirmare Chriſtum per aliquod tempus, ante unionem cum Verbo fuiſſe purum hominem, & in eo ſtatu meruiſſe humanitati ſuæ unionem cum Verbo, hæreſis fuit Neſtorii & Photini, proptereaque S. Gregorius lib. 9. regiſtri Epiſt. 61. tradens Hibernis Epiſcopis profeſſionem fidei, quam docendi eſſent emittere, qui e Neſtorianiſmo ad Eccleſiam regrediebantur, inter alia præſcribit, ut doceantur Chriſtum a primo momento conditionis ſuæ fuiſſe Deum.

6 Hunc etiam errorem variis in locis egregie confutat Auguſtinus, præſertim lib. de correptione & gratia c. 11. ubi hæc ſcribit: *Deus naturam noſtram, id eſt animam rationalem, carnemque hominis Chriſti ſuſcepit, ſuſceptione ſingulariter mirabili, vel mirabiliter ſingulari, ut nullius juſtitiæ ſuæ præcedentibus meritis, Filius Dei ſic eſſet ab initio, quo eſſe homo cœpiſſet, ut ipſe & Verbum quod ſine initio eſt, una perſona eſſet. Neque enim quiſpiam tanta hujus rei cæcus eſt ignorantia, ut audeat dicere, quamvis de Spiritu Sancto, & Virgine Maria filium hominis natum, per liberum tamen arbitrium bene vivendo, & ſine peccato bona opera faciendo, meruiſſe ut eſſet Dei filius, reſiſtente Evangelio atque dicente, Verbum caro factum eſt. Nam ubi hoc factum eſt, niſi in utero virginali, unde fuit initium hominis Chriſti? Itemque Virgine requirente, quomodo fieret quod ei per Angelum nuntiabatur, Angelus reſpondit: Spiritus Sanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi: propterea quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur filius Dei. Propterea, inquit, non propter opera, quæ nondum nati utique nulla ſunt; ſed propterea quia Spiritus Sanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi, quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei. Iſta nativitas profecto gratuita conjunxit in unitate perſonæ hominem Deo, carnem Verbo. Iſtam nativitatem bona opera ſecuta ſunt, non bona opera meruerunt.* Quibus verbis S. Doctor diſerte affirmat, Chriſtum non meruiſſe effici Filium Dei per opera arbitrii humani; ſed jam ex utero, & ab ipſa conceptione fuiſſe Deum & hominem, ejuſque humanitatem ad unionem hypoſtaticam cum Verbo elevatam.

7 In contrarium tamen objici poſſunt quædam Scripturæ loca, quibus videtur ſignificari, humanitatem aſſumptam, fuiſſe divinitate inunctam, eamque accepiſſe propter merita, prælicita tempore aliquo ante unionem. Id enim videtur ſonare locus ex Pſal. 44. *Dilexiſti juſtitiam, & odiſti iniquitatem: propterea unxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ participibus tuis.* Ubi unctio humanitatis per divinitatem, facta dicitur propter odium peccati, & juſtitiæ amorem, quibus eam promeruit. Neque enim verba hæc exponi poſſunt de nuda unctione gratiæ ſanctificantis puræ creatæ, cum eam Chriſtus non habuerit ex merito, utpote debitam unioni hypoſtaticæ, ad modum proprietatis naturalis. Item cap. 5. Apoc. agnus qui occiſus eſt dicitur *dignus accipere virtutem & divinitatem*; utique in præmium exceptæ mortis: Ergo Chriſtus non fuit Deus in hac vita mortali, ſed poſt mortem obtinuit Deitatem hic per merita comparatam.

8 Verum neuter locus probat intentum, nam locus Pſalmi, vel non debet intelligi de aſſumptione humanitatis ad Verbum, ſed de gloria externa, & exaltatione ac celebritate nominis, Chriſto ob merita paſſionis poſt reſurrectionem conceſſa; vel ſi intelligatur de unctione humanitatis per Deitatem, ſeu unctione hypoſtatica, particula *propterea* non denotat cauſſam meritoriam, ſed finalem, ita ut ſenſus ſit. Dilexiſti juſtitiam, & odiſti iniquitatem, idque ut præſtares inunctus a Deo oleo lætitiæ &c. Itaque non quia Chriſtus dilexit juſtitiam, & odio habuit iniquitatem, factus eſt Deus, ſed e contrario, ut diligeret juſtitiam, & hominibus eam procuraret, poſſetque peccatum ita odiſſe, ut illud æquali ſatisfactione deſtrueret, inunctus eſt oleo juſtitiæ, & divinitatis unguento in ſua humanitate delibutus. Sic expoſitus locus ille prorſus vacat difficultate. Et idem eſt de loco Joannis in quo, *accipere divinitatem*, non ſignificat accipere unionem hypoſtaticam, ſed manifeſtationem divinæ potentiæ, virtutiſque infinitæ præhabitæ, quæ tum demum prodita eſt, cum omnes Adverſarii ſubjecti ſunt Chriſti pedibus, & nomen ejus exaltatus eſt ſuper omne nomen: quam nominis celebritatem, beatus ille cœtus, agno occiſo optabat ut poſteriores gloriæ abjectionem anteriorem compenſarent, & qui ſe humiliaverat, exaltaretur, ut ibidem explicat Hieronymus. Vel ſi ly *accipere divinitatem*, ad unionem hypoſtaticam referatur, hic locus intelligi debet de reunione totius humanitatis cum perſona Verbi, quæ in reſurrectione facta eſt, & quæ (ut infra dicemus) fuit veluti quædam reſtitutio unionis hypoſtaticæ, quam Chriſtus per opera Incarnationem ſubſequentia de condigno promeruit. De quo art. ſequenti §. 3. corollario 4.

9 Quod vero per actiones in primo Incarnationis ſuæ momento prius natura elicitas, non meruerit Chriſtus humanitatis ſuæ unionem cum Verbo, colligitur ex Auguſtino lib. 2. de peccat. meritis cap. 17. ubi hæc ſcribit: *Vitium omnium humanorum cauſſa, ſuperbia: ad hanc convincendam atque auferendam, talis medicina cælitus venit; ad elatum hominem per ſuperbiam. Deus humilis deſcendit per miſericordiam; gratiam claram manifeſtamque commendans in ipſo homine, quem tanta præ participibus ſuis caritate ſuſcepit. Neque enim & ipſe ita Verbo Dei conjunctus, ut ipſa conjunctione unus Filius Dei, & unus idem ipſe filius hominis fieret, præcedentibus ſuæ voluntatis meritis fecit. Unum quippe illum eſſe oportebat. Eſſent autem & duo, & tres, & plures, ſi hoc fieri poſſet, non per Dei proprium donum, ſed per hominis liberum arbitrium. Hoc ergo præcipue commendatur, hoc in ſapientiæ atque ſcientiæ theſauris in Chriſto abſconditis, quantum exiſtimari audeo, præcipue docetur & diſcitur.* Ubi manifeſtiſſime Auguſtinus, quæcumque Chriſti merita, etiam